

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566



<https://drive.google.com/file/d/1088BT1wflSAIurq4gAZ1G6JWECRF9pca/view?usp=sharing>

	หน้า
<u>ส่วนแรก</u> - คำอธิบายพระราชบัญญัติฯ	2
(มาตรา 1 ถึงมาตรา 12)	
- คำอธิบายประกาศศาลรัฐธรรมนูญฯ	40
(ข้อ 1 ถึงข้อ 5)	
<u>ส่วนที่สอง</u> - ความเป็นมาของพระราชบัญญัติฯ	57
- ความเป็นมาของประกาศศาลรัฐธรรมนูญฯ	84
<u>ภาคผนวก</u>	85
- พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565	
- ประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566	

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ส่วนแรก

คำอธิบาย

พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

พ.ศ. 2565

(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ)

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก วันที่ 25 ตุลาคม 2565 หน้า 1 - 5)

- วันใช้บังคับ (มาตรา 2)

มีผลใช้บังคับในวันพฤหัสบดี ที่ 23 มกราคม 2566

- เนื้อหาสาระในภาพรวมของกฎหมาย (มาตรา 1 ถึงมาตรา 12)

- คำปรารภ (หน้า 3)

โดยมีจำนวน 12 มาตรา ดังนี้

มาตรา 1 ชื่อกฎหมาย (หน้า 4)

มาตรา 2 วันบังคับใช้กฎหมาย (หน้า 7)

มาตรา 3 บทนิยามศัพท์ (หน้า 9)

มาตรา 4 วัตถุประสงค์ของกฎหมาย (หน้า 14)

มาตรา 5 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (หน้า 20)

มาตรา 6 การกำหนดระยะเวลาในกระบวนการยุติธรรม (หน้า 21)

มาตรา 7 การดำเนินการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม (หน้า 29)

มาตรา 8 การจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว (หน้า 31)

มาตรา 9 การจัดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อรับเรื่องในกรณีที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากความล่าช้าและให้ตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงาน (หน้า 32)

มาตรา 10 การที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติระยะเวลาของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละขั้นตอน วัตถุประสงค์การดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนและกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบทุกปี (หน้า 33)

มาตรา 11 การที่ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตรวจสอบขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งกำหนดระยะเวลาว่าเป็นขั้นตอนและระยะเวลาที่เหมาะสมหรือไม่ (หน้า 37)

มาตรา 12 ผู้รักษาการตามกฎหมาย (หน้า 39)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

คำปรารภ

“โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม”

เป็นไปตามรูปแบบของการตรากฎหมาย นอกจากนั้นในกฎหมายฉบับนี้มีการกำหนดให้หน่วยงาน
ในกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการในหลายเรื่อง ได้แก่

- การกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาเรื่องในชั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการ
ยุติธรรมตลอดจนประกาศและเผยแพร่ในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย (มาตรา 6)
 - การดำเนินการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยกำหนด
ระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม (มาตรา 7)
 - จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึง
ข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว (มาตรา 8)
 - จัดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อรับเรื่องในกรณีที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความ
เดือดร้อนอันเนื่องมาจากความล่าช้าและให้ตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงาน (มาตรา 9)
 - ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติระยะเวลาของการดำเนินงาน
ในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละชั้นตอน วัดผลการดำเนินงานเทียบกับชั้นตอนและกำหนดระยะเวลา
ดำเนินงาน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบทุกปี (มาตรา 10)
 - ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตรวจสอบชั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานใน
กระบวนการยุติธรรม รวมทั้งกำหนดระยะเวลาว่าเป็นชั้นตอนและระยะเวลาที่เหมาะสมหรือไม่ (มาตรา 11)
- ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงได้กำหนดให้การมีผลบังคับ
ใช้เมื่อพ้นกำหนด 90 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป อันเป็นไปตามมาตรา 2
แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

มาตรา 1 ชื่อกฎหมาย

“ข้อ 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565””

โดยที่มาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า สมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมขึ้น เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จะพิจารณาเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด รวมทั้งตรวจสอบความคืบหน้าได้ อันจะยังประโยชน์ให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยสะดวกและรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้¹

นอกจากนั้น หากพิจารณาในเบื้องต้นแล้วกฎหมายฉบับนี้ยังเป็นสิ่งที่ดำเนินการให้เป็นไปตามหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 68 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร” โดยเป็นการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (access to justice) อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของมนุษย์²

หากพิจารณาในแง่ของความตกลงร่วมกันในทางระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ ได้ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน ทั้งนี้ มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย ซึ่งเกิดขึ้นในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ อนึ่ง “การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม” (access to justice) ก็จัดอยู่ในเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ใน SDG 16 หรืออยู่ในเป้าหมายที่ 16 ว่าด้วยการส่งเสริมสังคม

¹ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565

² <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82427-14.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565) เป็นเอกสารสารคำบรรยายของประพิน นุชเปี่ยม. เอกสารการสอนประจำชุดวิชา 82427 การพัฒนามนุษย์ในบริบทโลก หน่วยที่ 14 การเข้าถึงความยุติธรรมและธรรมาภิบาล ระดับปริญญาตรี สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 1 – 57.

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ โดยที่สังคมที่สงบสุขจะต้องมีความมั่นคง มีสันติภาพ ประชาชนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน และมีระบบการปกครองบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม และธรรมาภิบาล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 16 มุ่งเน้นการตัดวงจรความขัดแย้ง การข่มเหง การแสวงหาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ การใช้ความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชน และสร้างหลักประกันว่าทุกคนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม มีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม และมีส่วนร่วมในทุกระดับ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเชิงสถาบันให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน³

หมายเหตุ⁴ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) คือ แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง (Brundtland Report, 1987) โดยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ความครอบคลุมทางสังคม (social inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (environmental protection)

ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย ประกอบไปด้วย 169 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ที่มีความเป็นสากล เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน และกำหนดให้มี 247 ตัวชี้วัด เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา โดยสามารถจัดกลุ่ม SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) ได้แก่ (1) **การพัฒนาคน (People)** ให้ความสำคัญกับการขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม (2) **สิ่งแวดล้อม (Planet)** ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป (3) **เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity)** ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ (4) **สันติภาพและความยุติธรรม (Peace)** ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข และไม่แบ่งแยก และ (5) **ความ**

³ <https://sdgs.nesdc.go.th/%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A-sdgs/%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%82%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88-16-%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B1/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565)

⁴ <https://sdgs.nesdc.go.th/%e0%b9%80%e0%b8%81%e0%b8%b5%e0%b9%88%e0%b8%a2%e0%b8%a7%e0%b8%81%e0%b8%b1%e0%b8%9a-sdgs/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

เป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่
ยั่งยืน

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

มาตรา 2 วันมีผลใช้บังคับกฎหมาย

“มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

ในเรื่องการนับระยะเวลาเพื่อให้มีผลบังคับใช้ในกรณีนี้ มีแนวทางที่เคยวางหลักไว้ 2 หน่วยงาน และเป็นความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน ว่า กำหนดเวลาเก้าสิบวันต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติประกาศในราชกิจจานุเบกษาคือวันที่ 25 ตุลาคม 2565 เป็นวันแรกหรือวันที่หนึ่ง และครบกำหนดเก้าสิบวันในวันที่ 22 มกราคม 2566 ดังนั้น จึงเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2565 เป็นต้นไป มีรายละเอียด ดังนี้

1) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เคยวางหลักไว้ในเรื่องเสร็จที่ 290/2543 บันทึกรเรื่อง วันเริ่มใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้วินิจฉัยว่า

“...เห็นว่า กำหนดเวลาวันเริ่มใช้บังคับกฎหมายจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ เพราะมิใช่เป็นเรื่องการคำนวณระยะเวลาตามบทบัญญัติว่าด้วยระยะเวลาในลักษณะ 5 บรรพ 1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกรณีนี้หรือมานี้ มาตรา 2 (1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ดังนั้น กำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันจึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติประกาศในราชกิจจานุเบกษาคือวันที่ 21 เมษายน 2542 เป็นวันแรกหรือวันที่หนึ่ง และครบกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันในวันที่ 18 สิงหาคม 2542 เพราะฉะนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 อันเป็นวันพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวัน เป็นต้นไป”

สามารถตรวจสอบความเห็นในทางเว็บไซต์ <http://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-10-08-05-56/2016-05-22-08-13-59/2016-05-22-08-22-06>

2) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี กลุ่มงานราชกิจจานุเบกษา เคยตอบข้อหารือผ่านทางเว็บไซต์ (<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/RKJ/announce/answer.jsp?id=1491>) ในกรณีนี้ว่า

“วันบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ย่อมเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 60 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ถ้ากฎหมายลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 1 ม.ค. 2551 (ดูจากหัวกระดาษชุมนุมขวา) จะต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. 2551 ไปจนครบ 60 วัน ซึ่งจะครบ 60 วัน ในวันที่ 29 ก.พ. 2551 กฎหมายให้ใช้บังคับเมื่อพ้น 60 วัน ดังนั้น จึงเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มี.ค. 2551 เป็นต้นไป (กรณี 90 วัน , 120 วัน หรือ 180 วัน ก็ใช้วิธีการนับเช่นเดียวกัน)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

กรณีที่กฎหมายให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ถ้ากฎหมาย
ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 1 ม.ค.2551 วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับจึงเป็นวันถัดไป คือวันที่ 2 ม.ค.
2551
จาก กลุ่มงานราชกิจจานุเบกษา วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2551”

ดังนั้น ในกรณีนี้พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565 ก็ย่อมจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม
2565 เป็นวันแรกหรือวันที่หนึ่ง จนครบ 90 วัน ซึ่งจะครบ 90 วัน ในวันที่ 22 มกราคม 2566
ดังนั้น จึงเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 เป็นต้นไป

(หมายเหตุ ในเรื่องการนับระยะเวลาในกรณีนี้ไม่ได้นำเอาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
193/3 วรรคสอง⁵ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
2561 มาตรา 30⁶ มาบังคับใช้กับกรณีนี้แต่อย่างใด)

⁵ มาตรา 193/3 ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นหน่วยเวลาที่สั้นกว่าวันให้เริ่มต้นนับในขณะที่มีการนั้น
ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นวัน สัปดาห์ เดือนหรือปี มิให้นับวันแรกแห่งระยเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน เว้นแต่จะเริ่ม
การในวันนั้นเองตั้งแต่เวลาที่ถือได้ว่าเป็นเวลาเริ่มต้นทำการงานกันตามประเพณี

⁶ มาตรา 30 การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสุดท้าย ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสุดท้ายของ
ระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลา

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
 ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
 จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

มาตรา 3 บทนิยามศัพท์

มีจำนวน 4 คำ ดังนี้

(1) “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม”

“มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” หมายความว่า หน่วยงานหรือองค์กรซึ่งมีหน้าที่
 และอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ”

ในคำนี้จะมีการขยายความในร่างมาตรา 5 ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่

- (1) กระทรวงกลาโหม
- (2) กระทรวงมหาดไทย
- (3) กระทรวงยุติธรรม
- (4) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (5) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (6) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
- (7) คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (8) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (9) ศาล**
- (10) องค์กรอัยการ
- (11) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

หมายเหตุ ในส่วนของ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ย่อมจัดอยู่ในบทนิยามศัพท์คำว่า “หน่วยงานใน
 กระบวนการยุติธรรม” เช่นกัน โดยอยู่ในกรณีของ **(9) ศาล** ซึ่งในบทนิยามศัพท์คำต่อไปในคำว่า “ศาล”
 ก็ให้ความหมายถึง “ศาลรัฐธรรมนูญ” ด้วย

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

(2) “การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม”

“มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ”

“การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม” หมายความว่า การดำเนินงานทางแพ่ง
ทางอาญา และทางปกครอง รวมทั้งการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

ฯลฯ

ฯลฯ”

บทนิยามในคำนี้ได้กำหนดให้การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญด้วย อีกทั้งยังได้กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญได้เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยในพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 12

มีข้อน่าสังเกตว่า มีการใช้คำว่า “...รวมทั้ง...” ซึ่งมีข้อน่าพิจารณาว่าเหตุใดจึงต้องใช้คำดังกล่าว แต่หากสันนิษฐานในเบื้องต้นก็อาจเป็นไปได้ว่า คำว่า “การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ” น่าจะเป็นการกล่าวขึ้นเป็นครั้งแรก ๆ ในตัวบทกฎหมาย ดังนั้น จึงต้องการที่จะเป็นการเน้นให้เห็นเท่านั้นว่า “...รวมทั้งการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ” ด้วย

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
 ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
 จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

(3) “ศาล”

“มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ”

“ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลรัฐธรรมนูญ

ฯลฯ

ฯลฯ”

บทนิยามในคำนี้เป็นการย่อคำ โดยกำหนดสอดคล้องกันกับในรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดให้มี 4 ศาล ได้แก่ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาล
 ทหาร และศาลรัฐธรรมนูญ

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

(4) “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง”

“มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ”

“ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” หมายความว่า คู่ความ คู่กรณี ผู้ต้องหา และผู้เสียหาย ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนบุคคลนั้น ๆ ตามกฎหมายหรือในฐานะทนายความ

ฯลฯ

ฯลฯ”

หากพิจารณาคำว่า “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” จะพบว่าสามารถแยกพิจารณาออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง

บทนิยามในคำนี้ได้กำหนดให้ครอบคลุมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกประเภทไม่ว่าจะอยู่ในกระบวนการยุติธรรมใด เช่น

ในคดีแพ่ง จะเรียกว่า คู่ความ อันได้แก่ โจทก์และจำเลย

ในคดีอาญา จะเรียกว่า ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา คู่ความ อันได้แก่ โจทก์และจำเลย

ในคดีปกครอง จะเรียกว่า คู่กรณี และคู่ความ อันได้แก่ ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดี

ในคดีรัฐธรรมนูญ จะเรียกว่า คู่กรณี อันได้แก่ ผู้ร้องและผู้ถูกร้อง

2. ผู้มีสิทธิกระทำการแทน

ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนบุคคลนั้น ๆ ตามกฎหมายหรือในฐานะทนายความด้วย

ในส่วนของกรณีของศาลรัฐธรรมนูญจะมี “ผู้มีสิทธิกระทำการแทน” ได้แก่ **“ผู้รับมอบฉันทะ”** ซึ่งเป็นบุคคลที่มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว และมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้มอบฉันทะได้” นอกจากนี้ยังมีการกำหนดในรายละเอียดไว้ในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 17 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ดังนี้

“ข้อ 17 การยื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล คู่กรณีจะยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือ**มอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน** หรือส่งทางไปรษณีย์ หรือส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนดก็ได้

การมอบฉันทะตามวรรคหนึ่ง ต้องทำตามแบบพิมพ์ของศาลที่กำหนดไว้ท้ายข้อกำหนดนี้

ฯลฯ

ฯลฯ”

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

ทั้งนี้ ในแบบพิมพ์ของศาล ข้อ 1 (9) ไบมอบฉันทะ และข้อ 2 ก็ได้กำหนดแบบพิมพ์
ที่ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง ผู้เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่นที่ประสงค์จะยื่นเอกสารต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้จัดทำแบบพิมพ์
หรือสามารถจัดทำแบบพิมพ์ขึ้นมาเองได้

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษะพัฒน์

มาตรา 4 วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

“มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอนให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความ ยุติธรรมโดยไม่ช้า และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะพิจารณาเรื่อง ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด รวมทั้งตรวจสอบความคืบหน้าได้โดยผ่านช่องทาง ที่หลากหลาย แต่ทั้งนี้จะกำหนดระยะเวลาดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมหรือการดำเนินงานโดยสุจริตของบุคคลใดไม่ได้ไม่ว่าทางใด”

ในมาตรานี้เป็นการกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มีความประสงค์ให้ดำเนินการ ให้เป็นไปตามหลักการที่มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) ซึ่งบัญญัติว่า “ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ **ประชาชน**ได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึง กระบวนการยุติธรรมได้ รวมถึงลดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลด ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม”

เพื่อให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) บัญญัติไว้ โดยได้กำหนดให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ที่จะต้องมีหน้าที่ 2 ประการ ดังนี้

ประการแรก กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอนให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ชักช้า โดยต้องพิจารณาประกอบกำหนดยุติธรรมใน กระบวนการยุติธรรมที่ได้บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6 ต่อไป

ในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญ ปัจจุบันมีประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลา ดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 ข้อ 3 ได้กำหนดว่า “ภายใต้บังคับ แห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น ให้คดีที่อยู่ใน หน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน หนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง เว้นแต่กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด ก็ได้”

นอกจากนั้น หากพิจารณาจากกรอบระยะเวลาการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาล รัฐธรรมนูญ พบว่า อาจแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงแรก การรับคำร้อง ช่วงที่ 2 การพิจารณาคดี

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

หลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้อง และช่วงที่สาม การแจ้งคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ช่วงแรก การรับคำร้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 ได้กำหนดระยะเวลาการรับคำร้องไว้ทั้งในส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ) ภายใน 2 วัน นับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้อง ตามข้อกำหนดของศาล และในส่วนศาลรัฐธรรมนูญ (รวมถึงขั้นตอนในการพิจารณาของคณะตุลาการ) มีกรอบระยะเวลาครบแล้วภายใน 10 นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ) โดยบัญญัติว่า

“มาตรา 49 เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ ทั้งนี้ จะแต่งตั้งให้มีมากกว่าหนึ่งคณะก็ได้

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณา วินิจฉัย ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะตุลาการตามวรรคหนึ่งภายในสองวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้องตามข้อกำหนดของศาล และให้คณะตุลาการดังกล่าว มีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่ รับผิดชอบงานธุรการของศาล คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

ในกรณีที่คณะตุลาการตามวรรคหนึ่งมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้เสนอศาลพิจารณาภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยกับความเห็นนั้น ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วย ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล

คำสั่งของคณะตุลาการตามวรรคสองให้ถือเสียงข้างมาก

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการแต่งตั้งคณะตุลาการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับ คำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ภายในห้าวันนับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้อง”

ดังนั้น ในช่วงแรกนี้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งรับหรือไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ภายใน 12 วัน นับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องครบถ้วน ทั้งนี้ ระยะเวลาข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม และหาก ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยจะมีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องทราบโดยเร็วและ ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป แต่หากพิจารณาแล้วมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ จะดำเนินการจัดทำเป็นคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ช่วงที่ 2 การพิจารณาคดีหลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้อง แบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

(1) กรณีที่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดระยะเวลาการพิจารณาคดีไว้

1) คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 120 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

2) คดีเกี่ยวกับการวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือ กรรมการการกระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 144 มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็น

3) คดีที่ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 173 มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นเรื่อง

4) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 178 มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ

5) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9) มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นเรื่อง

(2) กรณีที่ไม่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดระยะเวลาการพิจารณาคดีไว้

คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนอกจากคดีตาม (1) มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง เว้นแต่เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้ เป็นไปตามข้อ 3 แห่งประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566

ช่วงที่สาม การแจ้งคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

(1) กรณีคำวินิจฉัย

1) คดีที่มีคู่กรณี ศาลรัฐธรรมนูญจะนัดลงมติและอ่านคำวินิจฉัยให้คู่กรณีฟัง คู่กรณีสามารถขอคัดถ่ายคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญได้เมื่อพ้นระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในวันอ่านคำวินิจฉัย

2) คดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจะแจ้งคำวินิจฉัยให้ผู้ร้องทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญลงมติ

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

(2) กรณีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี

ศาลรัฐธรรมนูญจะแจ้งคำสั่งให้คู่กรณีทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญลงมติ

ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจะส่งคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ความเห็นส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญในเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงปิดประกาศ ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิคำสั่งวินิจฉัยหรือคำสั่ง

ประการที่สอง ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบว่า เรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด รวมทั้งตรวจสอบความคืบหน้าได้โดยผ่านช่องทางที่หลากหลาย

ในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน “คู่มือ” สามารถตรวจสอบความคืบหน้าได้ผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

(1) ยื่นคำร้องด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

หากเป็นกรณีการยื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล

(1.1) ต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน หรือ

(1.2) ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

ในกรณีนี้ “คู่มือ” ย่อมสามารถตรวจสอบความคืบหน้าได้จากการติดต่อกับส่วนงานภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องตามระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการคดี พ.ศ. 2563

1) “สำนักที่รับผิดชอบสารบบคดี” ได้แก่ สำนักที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานสารบบคดี ทะเบียนหนังสือรับ ทะเบียนหนังสือส่ง ทะเบียนการเบิกจ่ายสำนวนคดีและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันได้แก่ “สำนักบริหารจัดการคดี”

2) “หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน” ได้แก่ สำนักคดีหรือกลุ่มงานคดีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี ปัจจุบันได้แก่ “สำนักคดี 1 สำนักคดี 2 สำนักคดี 3 และสำนักคดี 4”

รายละเอียดโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2564

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/A/004/T_0013.PDF

หรือ ปรากฏผังโครงสร้างใน

http://www.constitutionalcourt.or.th/th/occ_web/sub.php?nid=12847 (สืบค้นเมื่อวันที่ 18

พฤศจิกายน 2565)

หรือ

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/article_attach/ORG5-4-2565.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565)

(2) ส่งผ่านระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)

หากเป็นกรณียื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลผ่านระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)⁷ ก็ย่อมสามารถดำเนินการตามประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเงื่อนไข ประเภท รูปแบบ และขนาดของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2563 โดยกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใด **มีหน้าที่ติดตามความคืบหน้าของคดีหรือผลของคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องหรือเอกสารที่ได้ยื่นไว้** ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะแจ้งผ่านทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ลงทะเบียนทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือช่องทางอื่นตามที่ได้แจ้งไว้ในคำร้องหรือเอกสารอื่นใด

แต่ทั้งนี้ พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 4 ตอนท้าย ได้บัญญัติไว้ว่า “...การกำหนดระยะเวลาดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการอำนวยความสะดวกหรือการดำเนินงานโดยสุจริตของบุคคลใดไม่ได้ไม่ว่าทางใด” อันเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา 188 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง”

โดยที่หลักประกันความเป็นอิสระเป็นสิ่งสำคัญมากในการทำงานขององค์กรตุลาการ ทั้งนี้ มีนักวิชาการท่านหนึ่งกล่าวไว้ว่า “...ศาลต่าง ๆ ทั่วโลกจะมีความแตกต่างกัน แต่ไม่ว่าจะแตกต่างกันอย่างไร ก็ยังได้รับความเชื่อมั่นศรัทธา เพราะศาลมีการทำงานโดยเปิดเผย และองค์กรตุลาการแทบทุกประเทศจะมีหลักประกันความเป็นอิสระ แม้แต่ประเทศไทย เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ ไม่ว่าจะระบบศาลจะไม่สอดคล้องกับระบบอย่างไรก็จะต้องมีความสงสัยเรื่องความเป็นอิสระ”⁸

ในส่วนของศาลยุติธรรม ปรากฏตามคำสัมภาษณ์ของ นางเมทินี ชโลธร ประธานศาลฎีกา ให้แก่ BOT พระสยาม MAGAZINE ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม - เมษายน 2564 ตอนหนึ่งว่า “เพราะความยุติธรรมที่ล้ำค่าก็คือความยุติธรรม เราจึงกำหนดมาตรฐานระยะเวลาของคดี เช่น **คดีทั่วไปจะต้องเสร็จภายใน 1 ปี คดีที่จำเลยต้องชั่งระหว่างพิจารณาคดีต้องเสร็จภายใน 6 เดือน** ซึ่งวันนี้ศาลฎีกาไม่มีคดีจำเลยต้องชั่งฯ ที่ค้างเกิน 6 เดือนเลย เราทำเสร็จก่อน แล้วเราใช้วิธีอ่านคำพิพากษาผ่านทางจอภาพไปที่กรมราชทัณฑ์ปลายทาง ทำให้ไม่ต้องขนย้ายนักโทษ ซึ่งถ้าคำพิพากษา ศาลฎีกาให้จำคุก จำเลยก็จะได้หมายจำคุกสูงสุด เขาก็จะได้สิทธิในฐานะนักโทษเด็ดขาดทันที แต่ถ้าคำพิพากษาลับยกฟ้อง แทนที่จะต้อง

⁷ <https://efiling.constitutionalcourt.or.th/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565)

⁸ นายชาญณรงค์ ปราณจิตต์ กล่าวไว้ในงานเสวนาวิชาการเรื่อง “กระบวนการยุติธรรมไทยในทศวรรษหน้า” เนื่องในโอกาส 60 ปี ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล นิติไกรพจน์ เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2563 <https://www.law.tu.ac.th/summary-seminar-60years-surapon-nitikraipot-2/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

รอสั่งคำพิพากษาไปแล้วต้องนัดออกหมายปล่อยตัวซึ่งใช้เวลาเป็นเดือนเหมือนแต่ก่อน ศาลสามารถออกหมายปล่อยตัวในวันนั้นได้เลย เพราะอย่าลืมนะว่า อีสราภาพแคว้นเดียวก็หอมหวาน”⁹

ในพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 จึงมีวัตถุประสงค์ของกฎหมายสอดคล้องกับภาคีที่ว่า

“ความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือความไม่ยุติธรรม”

(justice delayed is justice denied)

⁹ นางเมทินี ชโลธร ประธาน ศาลฎีกา ให้สัมภาษณ์ใน BOT พระสยาม MAGAZINE ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม - เมษายน 2564 หน้า 38 – 43. ลงใน <https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256402Relax.aspx> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

มาตรา 5 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

“มาตรา 5 ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้มีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

- (1) กระทรวงกลาโหม
- (2) กระทรวงมหาดไทย
- (3) กระทรวงยุติธรรม
- (4) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (5) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (6) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
- (7) คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (8) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (9) ศาล
- (10) องค์การอัยการ
- (11) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา”

ความในมาตรานี้เป็นการกำหนดให้ชัดเจนว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายฉบับนี้ได้แก่องค์กรใดบ้าง โดยในเบื้องต้นมีการกำหนดจำนวน 10 องค์กร ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 5 (1) ถึง (10)

แต่อย่างไรก็ตาม ในกฎหมายฉบับนี้ในพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 5 (11) ยังได้กำหนดให้ฝ่ายบริหารสามารถไปกำหนดหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นเพิ่มเติมได้โดยการออกเป็นพระราชกฤษฎีกา

ในส่วนของ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ก็อยู่ในกรณีของพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 5 (9) ศาล นั่นเอง

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

มาตรา 6 การกำหนดระยะเวลาในกระบวนการยุติธรรม

“มาตรา 6 ให้นำหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาเรื่องในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตนตามแต่ลักษณะ สภาพ หรือประเภทคดี รวมทั้งปริมาณงานที่อยู่ในความรับผิดชอบเว้นแต่มีกฎหมายกำหนดระยะเวลาไว้เป็นอย่างอื่น

กำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศและเผยแพร่ในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้โดยง่าย”

ในส่วนของ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” นั้นมีกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญ กฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติงานด้านคดี กล่าวคือ

- (1) รัฐธรรมนูญ
- (2) กฎหมายอื่น อันได้แก่

(2.1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

2561

(2.2) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. 2563 และ

- (3) แนวทางการปฏิบัติงานด้านคดี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อ	กระบวนการยุติธรรม	ระยะเวลา	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
1.	กรอบเวลาในการพิจารณาคดี	การพิจารณาของศาลต้องเป็นไป โดยรวดเร็ว ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ	<u>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 วรรคสอง</u>
2.	กรอบเวลาในการพิจารณารับคำร้อง	1) กรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ก. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 - หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ภายใน 2 วัน นับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้องตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ	<u>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49</u>

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ข้อ	กระบวนการยุติธรรม	ระยะเวลา	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		<p>- คณะตุลาการมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล</p> <p>ข. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการของศาลกรณีที่มีคณะตุลาการมีความเห็นสั่ง ไม่รับคำร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 วรรคสาม</p> <p>- กรณีคณะตุลาการมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยให้เสนอศาลพิจารณา ภายในกำหนดเวลา 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายใน 5 วัน</p> <p>2) กรณีที่ ไม่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการ ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล ได้รับคำร้อง</p>	
3.	ความเร่งด่วนตามประเภทคำร้อง	1) ด่วนที่สุด ได้แก่ คำร้องที่รัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในระยะเวลาที่กำหนด (พิจารณาตาม หัวข้อ 4. กรอบเวลาในการพิจารณาคดีบางประเภท มี 5 กรณี ในหัวข้อถัดไป)	<u>ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. 2563 ข้อ 8</u>

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ข้อ	กระบวนการยุติธรรม	ระยะเวลา	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		<p>2) ต่วน ได้แก่ คำร้องที่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นสมควรกำหนด</p> <p>3) ปกติ ได้แก่ คำร้องที่ไม่ใช่ตาม 1) และ 2)</p>	
4.	กรอบเวลาในการพิจารณาคดีบางประเภท มี 5 กรณี	<p>1) คดีที่วินิจฉัยกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ</p> <p>- ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง</p> <p>2) คดีที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ กระทำการใด เพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่</p> <p>- ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว</p> <p>3) คดีที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด</p> <p>- ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับเรื่อง</p> <p>4) คดีที่วินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่</p> <p>- ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ</p>	<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 วรรคสาม</p> <p>รัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคสาม</p> <p>รัฐธรรมนูญ มาตรา 173</p> <p>รัฐธรรมนูญ มาตรา 178</p>

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษะพัฒน์

ข้อ	กระบวนการยุติธรรม	ระยะเวลา	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		5) คดีที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม - ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ	<u>รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9)</u>
5.	กรอบเวลาในการแจ้งคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ	แจ้งคำสั่งให้คู่กรณีทราบ พร้อมสำเนาคำสั่ง ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง	<u>แนวทางการปฏิบัติงานด้านคดี</u>
6.	กรอบระยะเวลาในการประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษาและเผยแพร่ความเห็นส่วนตนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	1) <u>คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ</u> ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ มีคำวินิจฉัย 2) <u>ความเห็นส่วนตนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ</u> ต้องเผยแพร่ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ มีคำวินิจฉัย	<u>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75</u>
7.	กรอบระยะเวลาในการจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา	ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 173 มาตรา 212 มาตรา 213 หรือมาตรา 231 (1) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยเร็ว	<u>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคสี่</u>

หมายเหตุ ในขั้นตอนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6 ย่อมต้องพิจารณาประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 4 อันเป็นวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ต้องกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมในทุกขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย ดังนั้น นอกจากกำหนดระยะเวลาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นตาม

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ตาราง จึงต้องเป็นภารกิจที่ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ต้องดำเนินการกำหนดกรอบระยะเวลาต่อไป

นอกจากนั้น ในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ ได้กำหนดระยะเวลา ดังนี้
เช่น ศาล อื่น ๆ

1. ศาลยุติธรรม

ได้มีการออก “ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม พ.ศ. 2566”¹⁰

โดยกำหนดระยะเวลาในแต่ละชั้นศาล เช่น

(1) กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น

1) คดีจัดการพิเศษ ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันรับฟ้อง

2) คดีสามัญและคดีสามัญพิเศษ ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันรับฟ้อง

สำหรับคดีอาญาที่จำเลยคนใดคนหนึ่งต้องชั่งระหว่างพิจารณา ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันออกหมายชั่งระหว่างพิจารณา ส่วนคดีแพ่งและคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแขวงไม่ว่าจะเป็นคดีประเภทใด ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันรับฟ้อง (ข้อ 5)

(2) กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลอุทธรณ์ภาคและศาลอุทธรณ์ คดีชำนัญพิเศษ

1) คดีเร่งพิเศษ ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 4 เดือน นับแต่วันที่ รับสำนวนจากศาลชั้นต้น

2) คดีเร่ง ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่รับสำนวน จากศาลชั้นต้น

3) คดีพิเศษ คดีทั่วไปหรือคดีธรรมดา ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่รับสำนวนจากศาลชั้นต้น (ข้อ 8)

(3) กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลฎีกา

1) คดีแพ่งและคดีอาญา ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ รับสำนวนจากศาลชั้นต้น ในส่วนคดีอาญาที่มีปัญหาเฉพาะดุลพินิจในการลงโทษ ศาลจะพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่รับสำนวนจากศาลชั้นต้น

2) คดีที่ต้องทำการไต่สวนหรือสืบพยานในศาลฎีกา ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จ ภายใน 1 ปี นับแต่วันเริ่มไต่สวนหรือสืบพยาน

3) คำร้องขออนุญาตฎีกา ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่ วันที่ได้รับคำร้อง (ข้อ 13)

¹⁰ <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/140A005N0000000000800.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

2. ศาลปกครอง

ได้ออก “ประกาศศาลปกครอง เรื่อง กำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครอง พ.ศ. 2566”¹¹

โดยกำหนดให้ตุลาการเจ้าของสำนวนคดี และองค์คณะตุลาการเจ้าของสำนวนคดี ในศาลปกครองชั้นต้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ต้องดำเนินการกระบวนการพิจารณาคดีในแต่ละคดีให้เสร็จภายในระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน แยกเป็น กระบวนการตรวจคำฟ้อง-คำอุทธรณ์ การแสวงหาข้อเท็จจริง จนถึงวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง ต้องใช้เวลาไม่เกิน 20 เดือน ขั้นตอนการทำคำแถลงการณ์ ไม่เกิน 6 เดือน ขั้นตอนการนั่งพิจารณาและการจัดทำคำพิพากษา ไม่เกิน 4 เดือน เว้นแต่ ตุลาการมีคดีอยู่ในความครอบครองเกินกว่า 48 คดี และไม่เกิน 96 คดี ให้เพิ่มระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนออกไปอีก 0.25 เท่า ทุกจำนวน 24 คดี แต่ต้องไม่เกินระยะเวลา 3 ปี 9 เดือน สำหรับตุลาการเจ้าของสำนวนคดี และองค์คณะตุลาการเจ้าของสำนวนคดีในศาลปกครองสูงสุด ต้องดำเนินการกระบวนการพิจารณาคดีในแต่ละคดีให้เสร็จภายในระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

แยกเป็นกระบวนการตรวจคำฟ้อง-คำอุทธรณ์ การแสวงหาข้อเท็จจริง จนถึงวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง ต้องใช้เวลาไม่เกิน 18 เดือน ขั้นตอนการทำคำแถลงการณ์ ไม่เกิน 6 เดือน ขั้นตอนการนั่งพิจารณาและการจัดทำคำพิพากษา ไม่เกิน 6 เดือน เว้นแต่ ตุลาการมีคดีอยู่ในความครอบครองเกินกว่า 100 คดี และไม่เกิน 200 คดี ให้เพิ่มระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนออกไปอีก 0.25 เท่า ทุกจำนวน 50 คดี แต่ต้องไม่เกินระยะเวลา 3 ปี 9 เดือน

เว้นแต่ในคดีที่มีเหตุพิเศษ ได้แก่ กรณีที่มีเหตุที่จะต้องเรียกคืนสำนวนคดีหรือโอนคดี หรือกรณีที่มีการคัดค้านตุลาการ, กรณีที่คู่กรณีขอให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แต่การไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ หรือสำเร็จบางส่วน หรือกรณีที่มีการพิจารณาคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือกรณีที่มีคำขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล หรือกรณีที่มีการฟ้องแย้ง หรือกรณีที่มีคำร้องสอดหรือศาลเห็นสมควรเรียกบุคคลผู้อาจมีผลกระทบหรือมีส่วนได้เสียเข้ามาในคดี หรือคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดถึงแก่ความตาย

กรณีที่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมีข้อสังเกตหรือเห็นสมควรให้มีการวินิจฉัยปัญหาใดหรือคดีใด โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น หรือกรณีที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล หรือส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และกรณีที่มีเหตุพิเศษอื่นที่ไม่อาจกล่าวอ้างได้ เช่น มีภัยธรรมชาติ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการดำเนินการกระบวนการพิจารณา อันอาจทำให้ไม่สามารถจัดทำคดีให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาได้ ให้กำหนดระยะเวลาตามขั้นตอนนั้นๆ เริ่มนับต่อจากระยะเวลาเดิมเมื่อการดำเนินการกระบวนการพิจารณาในกรณีนั้นๆ เสร็จสิ้นลงหรือเหตุพิเศษดังกล่าวหมดไป สำหรับคดีที่ยื่นฟ้องก่อนวันที่ 23 ม.ค.2566 หากคดีนั้นอยู่ระหว่างการดำเนินคดีในชั้นตอนใด ให้เริ่มต้นนับระยะเวลาในชั้นตอนนั้นๆ ตั้งแต่วันที่ 23 ม.ค. เป็นต้นไปเช่นกัน

(รายละเอียดจาก https://www.matichon.co.th/local/news_3785986 สืบค้นเมื่อ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568)

¹¹ https://www.admincourt.go.th/admincourt/upload/webcms/DGF/DGF_230123_143555.pdf และ https://www.admincourt.go.th/admincourt/site/08public_detail.php?ids=23836 สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

3. ศาลทหาร

ได้มีการออก “ระเบียบราชการศาลทหารว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในศาลทหาร พ.ศ. 2566”¹²

กำหนดระยะเวลาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ศาลทหารชั้นต้น และศาลทหารกลางหรือศาลทหารสูงสุด กล่าวคือ

(1) ให้ศาลทหารชั้นต้นพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จ ภายในกำหนดระยะเวลาดังต่อไปนี้

1) คดีประเภทที่ 1 ให้พิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันรับฟ้อง

2) คดีประเภทที่ 2 ให้พิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันรับฟ้อง

3) คดีประเภทที่ 3 ให้พิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันรับฟ้อง กรณีคดีที่ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลหรือตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าสำนักงานศาลเห็นสมควร อาจกำหนดระยะเวลาเป็นอย่างอื่นได้ ตามลักษณะและสภาพแห่งคดีเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม แล้วรายงานให้หัวหน้าสำนักตุลาการทหารทราบ

ในกรณีที่ศาลทหารชั้นต้นส่งเลื่อนคดี เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตกลงหรือการชดใช้ค่าเสียหาย การพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปตามระยะเวลาที่ศาลทหารชั้นต้นเห็นสมควร (ข้อ 14)

(หมายเหตุ คดีที่พิจารณาพิพากษาในศาลทหารชั้นต้น แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังต่อไปนี้

1) คดีประเภทที่ 1 ได้แก่ คดีที่ไม่มีข้อยุ่งยากซับซ้อน คดีที่ไม่จำเป็นต้องสืบพยานหรือไต่สวน และมีแนวโน้มที่จะพิจารณาให้เสร็จสิ้นได้ภายในวันเดียว และคดีอื่นที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรให้ดำเนินงานอย่างคดีประเภทที่ 1 เช่น คดีที่จำเลยให้การรับสารภาพและไม่ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ คดีที่สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปเนื่องจากได้มีการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย คดีสืบพยานประเด็น คดีสืบพยานไว้ก่อนฟ้องคดีหรือสืบพยานล่วงหน้า คดีไต่สวนมูลฟ้อง คดีร้องขอคืนของกลาง คดีขอลดค่าปรับ หรือคดีขอให้รับทรัพย์สิน

2) คดีประเภทที่ 2 ได้แก่ คดีที่ต้องมีการสืบพยานหรือไต่สวน และคดีอื่นที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรให้ดำเนินงานอย่างคดีประเภทที่ 2 เช่น คดีที่ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ คดีที่จำเลยให้การปฏิเสธและต้องสืบพยานหรือไต่สวน คดีที่ศาลทหารกลางหรือศาลทหารสูงสุดมีคำสั่งให้ย้อนสำนวนให้ศาลทหารชั้นต้นทำการพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ คดีรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ หรือคดีที่จำเลยถอนคำให้การรับสารภาพและให้การใหม่เป็นให้การปฏิเสธ

3) คดีประเภทที่ 3 ได้แก่ คดีที่มีข้อยุ่งยากซับซ้อน คดีที่ต้องสืบพยานหรือไต่สวน ซึ่งมีพยานหลักฐานจำนวนมาก และคดีอื่นที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรให้ดำเนินงานอย่างคดีประเภทที่ 3

¹² <https://ratchakittha.soc.go.th/documents/140D128S000000002500.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

เช่น คดีที่มีผู้เสียหายหรือจำเลยหลายคน คดีที่มีการกระทำความผิดหลายกรรม คดีที่มีพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลจำนวนมาก (ข้อ 9))

(2) การพิจารณาพิพากษาคดี ให้ศาลทหารกลางหรือศาลทหารสูงสุด พิจารณาพิพากษาคดี ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา ดังต่อไปนี้

1) คดีอุทธรณ์ในการลงโทษ ให้พิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ได้รับสำนวนจากศาลทหารชั้นต้น

2) คดีทั่วไป ให้พิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับสำนวนจากศาลทหารชั้นต้น

3) คดีพิเศษ ให้พิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับสำนวนจากศาลทหารชั้นต้น กรณีคดีที่ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลเห็นสมควร อาจกำหนดระยะเวลาเป็นอย่างอื่นได้ ตามลักษณะและสภาพแห่งคดีเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม ในกรณีศาลทหารกลาง ให้รายงานหัวหน้าสำนักตุลาการทหารทราบ (ข้อ 19)

(หมายเหตุ คดีที่พิจารณาพิพากษาในศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุด แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) คดีอุทธรณ์ในการลงโทษ เช่น คดีขอให้ลงโทษในสถานเบาหรือรอกการลงโทษ

2) คดีทั่วไป ได้แก่ คดีที่มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยไม่ยุ่งยากและไม่ซับซ้อน และคดีอื่น ที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรให้ดำเนินการอย่างคดีทั่วไป

3) คดีพิเศษ ได้แก่ คดีที่มีประเด็นสำคัญและจำต้องวินิจฉัยเป็นพิเศษ คดีที่มีรายละเอียด ซึ่งต้องพิจารณามาก และคดีอื่นที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรให้ดำเนินการอย่างคดีพิเศษ เช่น คดีที่จำเลยให้การปฏิเสธและโต้แย้งข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายในหลายประเด็นซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ (ข้อ ๑๐))

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษะพัฒน์

มาตรา 7 การดำเนินการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตาม กฎหมายว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

“มาตรา 7 ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 6 หากไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้บันทึกเหตุแห่งความล่าช้าให้ปรากฏ ตลอดจนกำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้งเพื่อพิจารณาสั่งการ แล้วให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงเหตุแห่งความล่าช้า ตลอดจนกำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ การรายงานและการแจ้งให้เป็นไปตามวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนด ซึ่งต้องมีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาทราบ หรือในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าความล่าช้านั้นเกินสมควรแก่เหตุหรือไม่มีเหตุอันสมควร หรือไม่แจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการทางวินัยต่อไป”

หลักการ

กำหนดให้ **“ผู้รับผิดชอบดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน”** ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6

วิธีการดำเนินการ

กรณีที่ **“ผู้รับผิดชอบดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน”** ดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6

(1) **ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน** (มีหน้าที่ บันทึกเหตุ /กำหนดระยะเวลาใหม่ /และรายงานผู้บังคับบัญชา)

หาก **“ผู้รับผิดชอบดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน”** ดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6 ย่อมเป็นหน้าที่ของ **“ผู้รับผิดชอบดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน”** ต้องดำเนินการ 3 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง บันทึกเหตุแห่งความล่าช้าให้ปรากฏ

ประการที่สอง กำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด

ประการที่สาม รายงานให้ **“ผู้บังคับบัญชา”** ทราบทุกครั้งเพื่อพิจารณาสั่งการ

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

(2) “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะ “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” (มีหน้าที่แจ้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง)

- กฎหมายได้กำหนดให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะ “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ต้องแจ้งให้ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ทราบ ถึงเหตุแห่งความล่าช้า ตลอดจนกำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด

ทั้งนี้ การแจ้ง (โดย “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะ “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม”) และการรายงาน (โดย ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน) ให้เป็นไปตามวิธีการที่ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะ “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” กำหนด ซึ่งต้องมีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ (ซึ่ง “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ต้องกำหนดวิธีการต่อไปด้วย)

ทั้งนี้ ย่อมเป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 ข้อ 3 ในตอนท้าย ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า “... เว้นแต่กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้” ซึ่งเป็นการกำหนดให้สอดคล้องกับความในมาตรา 7 วรรคหนึ่ง

บทลงโทษ

พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 7 วรรคสอง ได้กำหนดเงื่อนไขในการลงโทษ ดังนี้

- (1) ในกรณีที่ไม่รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ หรือ
- (2) ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าความล่าช้านั้นเกินสมควรแก่เหตุหรือไม่มีเหตุอันควร หรือ
- (3) ในกรณีไม่แจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

ผลคือ ให้ “ผู้บังคับบัญชา” พิจารณาดำเนินการทางวินัยต่อไป

หมายเหตุ

กรณี (1) และ (2) เป็นกรณีของ “ผู้รับผิดชอบดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน”
กรณี (3) เป็นกรณีของ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะ “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม”
ซึ่งมีหน้าที่ “แจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ” ซึ่งย่อมเป็นปัญหาว่า ใครเป็นผู้บังคับบัญชาที่ต้องพิจารณาต่อไป

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

มาตรา 8 การจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใด เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ โดยสะดวกและรวดเร็ว

“มาตรา 8 ให้นำหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถทราบหรือตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมได้

ในคดีใดที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ให้นำหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใด เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้นกำหนด”

กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใด ที่ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” หรือ “ประชาชน” สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือประชาชน สามารถทราบหรือตรวจสอบความคืบหน้าที่ของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมได้

ทั้งนี้ สามารถกำหนดการเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 8 ได้ออกเป็น 2 กรณี

กรณีแรก คดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 8 วรรคสอง ได้บัญญัติให้สิทธิแก่ “ประชาชน” สามารถเข้าถึงข้อมูลทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้นกำหนด ดังนั้น “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ได้จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 ข้อ 4 ในลักษณะ “หน้าเว็บเพจ” (Web Page) แล้ว

กรณีที่สอง คดีโดยทั่ว ๆ ไป

พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 8 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้สิทธิแก่ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” สามารถเข้าถึงข้อมูลทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถทราบหรือตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมได้ ในปัจจุบัน “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ได้จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 ข้อ 4 พร้อมทั้งเปิดให้บริการแล้วในชื่อว่า “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (e-Tracking System) แล้ว

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

มาตรา 9 การจัดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อรับเรื่องในกรณีที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากความล่าช้าและให้ตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงาน

“มาตรา 9 ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 จัดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อรับเรื่องในกรณีที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากความล่าช้าและให้ตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงาน แล้วแจ้งผลการตรวจสอบไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง พร้อมทั้งรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้ง”

กำหนดให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” มีหน้าที่จัดให้มี “ผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะ” เพื่อทำหน้าที่ 3 ประการ ดังนี้

- (1) เพื่อรับเรื่องในกรณีที่ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากความล่าช้า
- (2) ให้ตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงาน
- (3) แจ้งผลการตรวจสอบไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง พร้อมทั้งรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้ง

หมายเหตุ ในกรณีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญก็อาจกำหนดให้ “สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” เป็น “ผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะ” ต่อไป

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อูยยะพัฒน์

มาตรา 10 การที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเก็บรวบรวม ข้อมูลสถิติระยะเวลาของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละขั้นตอน วัดผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนและกำหนด ระยะเวลาดำเนินงาน พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบทุกปี

“มาตรา 10 ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 เก็บรวบรวมข้อมูล สถิติระยะเวลาของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละขั้นตอน วัดผลการดำเนินงานเทียบกับ ขั้นตอนและกำหนดระยะเวลาดำเนินงานตามมาตรา 6 พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวให้ประชาชน ทราบทุกปี”

กำหนดให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” มีหน้าที่ 3 ประการ ดังนี้

- (1) เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติระยะเวลาของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละขั้นตอน
- (2) วัดผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนและกำหนดระยะเวลาดำเนินงานตามความใน พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6
- (3) เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวตาม (1) และ (2) ให้ประชาชนทราบทุกปี

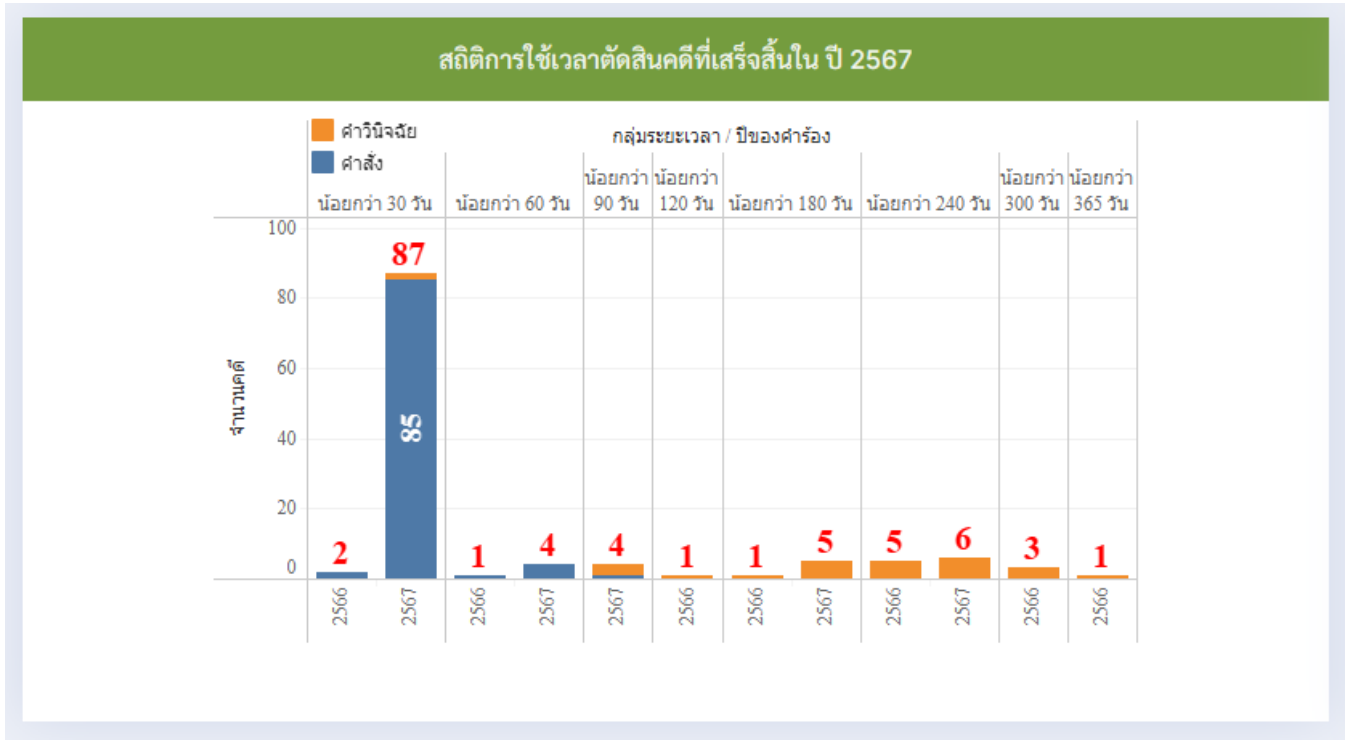
(หมายเหตุ ในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการเก็บรวบรวม วัดผล และเผยแพร่ ใน “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (e-Tracking System)¹³

ลำดับที่	เรื่องพิจารณา	เรื่อง	วันที่รับแจ้ง	อุทธรณ์ทาง	ผลการพิจารณา	จำนวนคดี	ระยะเวลา	มีผลคดี	หมายเหตุ	ไฟล์สำเนา
1	ค.1/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	03/01/2568			คส8/2568 (21/01/2568)	18	✓		
2	ค.2/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	07/01/2568			คส7/2568 (21/01/2568)	14	✓		
3	ค.3/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	10/01/2568			คส8/2568 (21/01/2568)	11	✓		
4	ค.4/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	10/01/2568			คส9/2568 (21/01/2568)	11	✓		
5	ค.5/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	14/01/2568			คส10/2568 (05/02/2568)	22	✓		
6	ค.6/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	16/01/2568			คส11/2568 (05/02/2568)	20	✓		
7	ค.7/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	16/01/2568			คส12/2568 (05/02/2568)	20	✓		
8	ค.8/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	17/01/2568			คส13/2568 (05/02/2568)	19	✓		
9	ค.9/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	28/01/2568			คส14/2568 (13/02/2568)	16	✓		
10	ค.10/2568	ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	30/01/2568			คส15/2568	14	✓		

¹³ <https://efiling.constitutionalcourt.or.th/web/login.php> (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

นอกจากนั้น ยังได้เผยแพร่ใน “ระบบฐานข้อมูลกลาง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”¹⁴



¹⁴ <https://bi-report.constitutionalcourt.or.th/Case> (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อูยยะพัฒน์

นอกจากนั้น ยังได้มีการเผยแพร่ในเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ¹⁵

สถิติระยะเวลาในการพิจารณาคดีที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๗

ผลการพิจารณาคดี/ ระยะเวลาในการ พิจารณา	ใช้เวลาน้อยกว่า ๓๐ วัน		ใช้เวลาน้อยกว่า ๖๐ วัน		ใช้เวลาน้อยกว่า ๙๐ วัน	ใช้เวลาน้อยกว่า ๑๒๐ วัน	ใช้เวลาน้อยกว่า ๓๖๕ วัน	
	คำร้องในปี ๒๕๖๖	คำร้องในปี ๒๕๖๗	คำร้องในปี ๒๕๖๖	คำร้องในปี ๒๕๖๗	คำร้องในปี ๒๕๖๖	คำร้องในปี ๒๕๖๖	คำร้องในปี ๒๕๖๕	คำร้องในปี ๒๕๖๖
คำวินิจฉัย	๑	-	-		๒	๔	๓	๑๓
คำสั่ง	๕๘	๘	๓	๓	-	-	๑	-

๑. คำร้องที่พิจารณาเสร็จสิ้นตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๗ จำนวน ๙๖ เรื่อง แบ่งเป็นคำวินิจฉัย จำนวน ๒๓ คำวินิจฉัย และคำสั่ง จำนวน ๗๓ คำสั่ง

๒. พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖

๓. ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป โดยข้อ ๓ ของประกาศฯ ดังกล่าว กำหนดว่า “ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น ให้คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง เว้นแต่กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้”

๔. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบความคืบหน้าในการพิจารณาคดีได้ผ่านช่องทางระบบติดตามคดี (e-Tracking) โดยเข้าใช้งานผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ <https://www.constitutionalcourt.or.th> หรือโดยวิธีสแกนคิวอาร์โค้ดนี้



¹⁵ https://constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20240421095600.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

นอกจากนั้น ยังได้เผยแพร่ในรายงานประจำปี พ.ศ. 2566¹⁶ หน้า 143

ส่วนที่สี่ สถิติระยะเวลาในการพิจารณาคดี

ตารางที่ 10 สถิติระยะเวลาในการพิจารณาคดีที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566


ผลการพิจารณาคดี/ ระยะเวลาในการ พิจารณาคดี	ใช้เวลา	ใช้เวลา	ใช้เวลา	ใช้เวลา	ใช้เวลาน้อยกว่า 365 วัน	
	น้อยกว่า 30 วัน	น้อยกว่า 60 วัน	น้อยกว่า 90 วัน	น้อยกว่า 120 วัน	คำร้อง	คำร้อง
	ในปี 2566	ในปี 2566	ในปี 2566	ในปี 2566	ในปี 2565	ในปี 2566
คำวินิจฉัย	1	-	2	2	3	4
คำสั่ง	37	2	-	-	1	-

1) คำร้องที่พิจารณาเสร็จสิ้นตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566 จำนวน 52 เรื่อง แบ่งเป็นคำวินิจฉัย จำนวน 12 คำวินิจฉัยและคำสั่งจำนวน 40 คำสั่ง

2) พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566

3) ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 เป็นต้นไป โดยข้อ 3 ของประกาศฯ ดังกล่าว กำหนดว่า “ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น ให้คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง เว้นแต่กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้”

4) ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบความคืบหน้าในการพิจารณาคดีได้ผ่านช่องทางระบบติดตามคดี (e-Tracking) โดยเข้าใช้งานผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ <https://www.constitutionalcourt.or.th> หรือโดยวิธีสแกนคิวอาร์โค้ดนี้



ANNUAL REPORT 2023
The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

143

¹⁶ https://constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20240829135708.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

มาตรา 11 การที่ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตรวจสอบ ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้ง กำหนดระยะเวลาว่าเป็นขั้นตอนและระยะเวลาที่เหมาะสมหรือไม่

“มาตรา 11 ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 ตรวจสอบขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 6 ว่าขั้นตอนและระยะเวลาที่เหมาะสมหรือไม่ หากเห็นว่าไม่เหมาะสม ให้มีมาตรการเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงหน่วยงานหรือระบบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานโดยเร็ว เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า ซึ่งอย่างน้อยต้องดำเนินการทุกสามปี”

กำหนดให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” “ตรวจสอบ” ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6 ว่า เป็นขั้นตอนและระยะเวลาที่เหมาะสมหรือไม่

หากเห็นว่าไม่เหมาะสม ให้มีมาตรการเพื่อ “พัฒนาหรือปรับปรุง” หน่วยงานหรือระบบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานโดยเร็ว เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

ซึ่งอย่างน้อยต้องดำเนินการ “ตรวจสอบ” ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม **ทุก 3 ปี**

หมายเหตุ¹⁷ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 11 ย่อมสอดคล้องกับแนวคิดของวงจร PDCA ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

PDCA เป็นแนวคิดหนึ่ง ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงแค่การวางแผน แต่แนวคิดนี้เน้นให้การทำงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวคิด PDCA ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Walter Shewhart ซึ่งถือเป็นผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรม และต่อมาวงจร PDCA ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย มากขึ้น เมื่อปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพ อย่าง W.Edwards Deming ได้นำมาเผยแพร่ ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการ วงจรนี้จึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า **“Deming Cycle”** มาถึงวันนี้คงไม่มีใครบอกว่าไม่รู้จักรวงจร PDCA หรือ Deming Cycle โดยเฉพาะในแวดวงของการทำงาน มักจะมีการนำ PDCA เข้ามาประยุกต์ใช้ทั้งการทำงานประจำ และการปรับปรุงงาน

โครงสร้างของ PDCA ประกอบด้วย

- 1) Plan คือ การวางแผน
- 2) DO คือ การปฏิบัติตามแผน
- 3) Check คือ การตรวจสอบ

¹⁷ <https://www.ftpi.or.th/2015/2125> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

4) Act คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือ การจัดทำมาตรฐานใหม่ ซึ่งถือเป็น
พื้นฐานของการยกระดับคุณภาพ

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

มาตรา 12 ผู้รักษาการตามกฎหมาย

“มาตรา 12 ให้นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลรัฐธรรมนูญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และอัยการสูงสุด รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน”

ในมาตรานี้ได้กำหนดให้มีผู้รักษาการกฎหมายสอดคล้องกับในมาตรา 5 ที่กำหนดหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ มีจำนวน 10 องค์กร ได้แก่

- 1) นายกรัฐมนตรี เพื่อรักษาการในองค์กรฝ่ายบริหารในภาพรวม
- 2) ประธานศาลฎีกา เพื่อรักษาการในศาลยุติธรรม
- 3) ประธานศาลปกครองสูงสุด เพื่อรักษาในศาลปกครอง
- 4) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรักษาการในศาลรัฐธรรมนูญ
- 5) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อรักษาการในศาลทหาร
- 6) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อรักษาการในกระทรวงมหาดไทย
- 7) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อรักษาการในกระทรวงยุติธรรม
- 8) ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อรักษาการในคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- 9) ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อรักษาการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- 10) อัยการสูงสุด เพื่อรักษาการในองค์กรอัยการ

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ส่วนแรก

คำอธิบาย

ประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน ในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566

- วันใช้บังคับ (ข้อ 2)

มีผลใช้บังคับในวันพฤหัสบดี ที่ 23 มกราคม 2566

- เนื้อหาสาระในภาพรวมของกฎหมาย (ข้อ 1 ถึงข้อ 5)

- คำปรารภ และบทอาศัยอำนาจ (หน้า 41 และหน้า 42 ตามลำดับ)

โดยมีจำนวน 5 ข้อ ดังนี้

ข้อ 1 ชื่อกฎหมาย (หน้า 45)

ข้อ 2 วันบังคับใช้กฎหมาย (หน้า 46)

ข้อ 3 กรอบระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ (หน้า 47)

ข้อ 4 ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ (หน้า 54)

ข้อ 5 ผู้รักษาการประกาศศาลรัฐธรรมนูญ (หน้า 56)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

คำปรารภ

“โดยที่เป็นการสมควรให้มีประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ชักช้า และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้สามารถตรวจสอบความคืบหน้าให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 อันจะยังประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยสะดวกและรวดเร็ว”

เพื่อให้เป็นไปตามเหตุผลท้ายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ที่ว่า โดยที่มาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า สมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมขึ้น เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะพิจารณาเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด รวมทั้งตรวจสอบความคืบหน้าได้ อันจะยังประโยชน์ให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยสะดวกและรวดเร็ว

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

บทอาศัยอำนาจ

“อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจึงออกประกาศศาลรัฐธรรมนูญไว้ ดังต่อไปนี้”

เป็นไปตามรูปแบบของการออกกฎหมายที่กฎหมายลำดับรองต้องมีบทอาศัยอำนาจจากกฎหมายแม่บท ซึ่งในที่นี้ ได้แก่ พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6 และมาตรา 8 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) บทอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6

ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 เป็นการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาเรื่องในชั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมตลอดจนประกาศและเผยแพร่ในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้โดยง่าย ทั้งนี้ เป็นไปตามความในข้อ 3 แห่งประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 ที่กำหนดว่า

“ข้อ 3 ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น ให้คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง เว้นแต่กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้”

(2) บทอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 8

ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดที่มี “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” และ “ประชาชน” สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือประชาชน สามารถทราบหรือตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้จัดให้มี “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (e-Tracking System) และ “หน้าเว็บเพจ” (Web Page) แสดงความคืบหน้าของคดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่ คู่กรณีและประชาชนทั่วไป อันเป็นไปตามความในข้อ 4 แห่งประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 ที่กำหนดว่า

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

“ข้อ 4 ให้มีระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศตาม
มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 เพื่อให้
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว”

ดังนั้น การเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.
2565 มาตรา 8 จึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี

กรณีแรก คดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
มาตรา 8 วรรคสอง ได้บัญญัติให้สิทธิแก่ **“ประชาชน”** สามารถเข้าถึงข้อมูลทางระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้นกำหนด
ดังนั้น **“ศาลรัฐธรรมนูญ”** ในฐานะที่เป็น **“หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม”** ต้องกำหนดหลักเกณฑ์
และวิธีการต่อไปด้วย โดยในปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญได้จัดแสดงใน **“หน้าเว็บเพจ (Web Page)”**
โดยแสดงความคืบหน้าของคดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ



QRCode เว็บเพจ คดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณา

กรณีที่สอง คดีโดยทั่ว ๆ ไป

พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
มาตรา 8 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้สิทธิแก่ **“ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง”** สามารถเข้าถึงข้อมูลทางระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถทราบหรือตรวจสอบ
ความคืบหน้าของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมได้

ในปัจจุบัน **“ศาลรัฐธรรมนูญ”** ในฐานะที่เป็น **“หน่วยงานในกระบวนการ
ยุติธรรม”** ได้จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์
(e-Filing) แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม แต่ยังมีข้อจำกัดที่ให้บริการแก่เฉพาะ **“คู่กรณี”** ที่ลงทะเบียนการใช้งาน
และต้องดำเนินการทางคดีอย่างต่อเนื่องเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดและยังไม่ครอบคลุมกับการให้บริการตาม
ความวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
มาตรา 8 ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมี **“ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (Case tracking system)** เพื่อมาอำนวยความสะดวก

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุยยะพัฒน์

ความสะดวกแก่ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” สามารถติดตามผ่าน “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (e-Tracking System)



QRCode ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ (e-Tracking System)

รายละเอียดเป็นไปตามข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2566 ลงวันที่ 23 มกราคม 2566 ซึ่งในวันนี้เป็นวันที่พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มีผลบังคับใช้ และเป็นวันที่ศาลรัฐธรรมนูญออกประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 พร้อมทั้งเปิดให้บริการ “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (e-Tracking System) และ “หน้าเว็บเพจ” (Web Page) แสดงความคืบหน้าของคดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่ คู่กรณีและประชาชนทั่วไป เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในการได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของตนเองอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม อันสอดคล้องกับพันธกิจหลักของศาลรัฐธรรมนูญที่จะสร้างบรรทัดฐานในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชนดังที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเสมอมา และจะรักษาเจตนารมณ์ในการพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพของประชาชนสืบต่อไป

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ข้อ 1 ชื่อกฎหมาย

“ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566””

เป็นไปตามรูปแบบของการออกกฎหมายที่ต้องมีชื่อกฎหมาย โดยมีลักษณะของชื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในกฎหมายลำดับรองที่ออกด้วย ซึ่งประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 ออกตามความในพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6 อันเป็นเรื่องกรอบระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญที่ต้องประกาศและเผยแพร่ในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้โดยง่าย และพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 8 อันเป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

ซึ่งย่อมเป็นไปตามมาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า สมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมขึ้น เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จะพิจารณาเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด รวมทั้งตรวจสอบความคืบหน้าได้ อันจะยังประโยชน์ให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยสะดวกและรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้¹⁸

นอกจากนั้น หากพิจารณาในเบื้องต้นแล้วกฎหมายฉบับนี้ยังเป็นสิ่งที่ดำเนินการให้เป็นไปตามหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 68 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร” โดยเป็นการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (access to justice) อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของมนุษย์¹⁹

¹⁸ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565

¹⁹ <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82427-14.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565) เป็นเอกสารสารคำบรรยายของประพิน นุชเปี่ยม. เอกสารการสอนประจำชุดวิชา 82427 การพัฒนามนุษย์ในบริบทโลก หน่วยที่ 14 การเข้าถึงความยุติธรรมและธรรมาภิบาล ระดับปริญญาตรี สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 1 – 57.

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ข้อ 2 วันมีผลใช้บังคับกฎหมาย

“ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 เป็นต้นไป”

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 2 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป” ซึ่งจะเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2565 เป็นต้นไป

ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในส่วนของ “ศาลรัฐธรรมนูญ” โดยเฉพาะในส่วนของประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 จึงได้กำหนดให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 เป็นต้นไป ในวันเดียวกันกับพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มีผลบังคับใช้ด้วย

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ข้อ 3 กรอบระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

“ข้อ 3 ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น ให้คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง เว้นแต่กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้”

เนื่องด้วยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ได้บัญญัติให้มีการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาเรื่องในชั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมตลอดจนประกาศและเผยแพร่ในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้โดยง่าย ดังนั้น จึงได้มีการออกข้อ 3 แห่งประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน อันได้แก่

ส่วนแรก กรอบระยะเวลาในกรณีที่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น กำหนดไว้อยู่แล้ว

ส่วนที่สอง กรอบระยะเวลาโดยทั่วไป ในกรณีไม่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดระยะเวลาการพิจารณาคดีไว้

ส่วนที่สาม กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาโดยทั่วไป 1 ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง ตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่สอง มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนแรก กรอบระยะเวลาในกรณีที่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น กำหนดไว้อยู่แล้ว

โดยเป็นไปตามข้อ 3 ในส่วนแรกที่กำหนดว่า “ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) กรอบระยะเวลาในกรณีที่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในคดีบางประเภท ซึ่งในปัจจุบันมี 5 กรณี ดังตาราง

คำอธิบายพระราชบัญญัติที่กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษะพัฒน์

กระบวนการยุติธรรม	ระยะเวลา	รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
<p>กรอบเวลาในการพิจารณาคดีบางประเภท มี 5 กรณี</p>	<p>1) คดีที่วินิจฉัยกรณีประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ</p> <p>- ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง</p> <p>2) คดีที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ การทำการใด เพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่</p> <p>- ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว</p> <p>3) คดีที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด</p> <p>- ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับเรื่อง</p> <p>4) คดีที่วินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่</p> <p>- ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ</p> <p>5) คดีที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>- ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ</p>	<p><u>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 วรรคสาม</u></p> <p><u>รัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคสาม</u></p> <p><u>รัฐธรรมนูญ มาตรา 173</u></p> <p><u>รัฐธรรมนูญ มาตรา 178</u></p> <p><u>รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9)</u></p>

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

(2) กรอบระยะเวลาในกรณีที่มีบทบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และกฎหมายอื่น ๆ เช่น ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ นอกจากนั้น ยังมีแนวทางการปฏิบัติงานด้านคดี กำหนดไว้ดังตาราง

ข้อ	กระบวนการยุติธรรม	ระยะเวลา	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
1.	กรอบเวลาในการพิจารณาคดี	การพิจารณาของศาลต้องเป็นไป โดยรวดเร็ว ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ	<u>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 วรรคสอง</u>
2.	กรอบเวลาในการพิจารณารับคำร้อง	<p>1) กรณีที่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการ</p> <p>ก. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการของคณะตุลาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะตุลาการภายใน 2 วัน นับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้องตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ - คณะตุลาการมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล <p>ข. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการของศาลกรณีทีคณะตุลาการมีความเห็นสั่งไม่รับคำร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 วรรคสาม</p>	<u>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49</u>

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ข้อ	กระบวนการยุติธรรม	ระยะเวลา	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		<p>- กรณีคณะตุลาการมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยให้เสนอศาลพิจารณา ภายในกำหนดเวลา 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 5 วัน</p> <p>2) กรณีที่ไม่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการ ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล ได้รับคำร้อง</p>	
3.	ความเร่งด่วนตามประเภทคำร้อง	<p>1) ด่วนที่สุด ได้แก่ คำร้องที่รัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด (พิจารณาตาม หัวข้อ (1). กรอบเวลาในการพิจารณาคดีบางประเภทมี 5 กรณี ในหัวข้อข้างต้น)</p> <p>2) ด่วน ได้แก่ คำร้องที่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นสมควรกำหนด</p> <p>3) ปกติ ได้แก่ คำร้องที่ไม่ใช่ตาม 1) และ 2)</p>	ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. 2563 ข้อ 8
4.	กรอบเวลาในการแจ้งคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ	แจ้งคำสั่งให้คู่กรณีทราบ พร้อมสำเนาคำสั่ง ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง	แนวทางการปฏิบัติงานด้านคดี

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ข้อ	กระบวนการยุติธรรม	ระยะเวลา	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
5.	กรอบระยะเวลาในการประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษาและเผยแพร่ความเห็นส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	<p><u>1) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ</u> ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ มีคำวินิจฉัย</p> <p><u>2) ความเห็นส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ</u> ต้องเผยแพร่ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ มีคำวินิจฉัย</p>	<u>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75</u>
6.	กรอบระยะเวลาในการจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา	ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 173 มาตรา 212 มาตรา 213 หรือมาตรา 231 (1) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยเร็ว	<u>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคสี่</u>

หมายเหตุ ในขั้นตอนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 6 ย่อมต้องพิจารณาประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 4 อันเป็นวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งให้ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ต้องกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมในทุกขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย ดังนั้น นอกจากกำหนดระยะเวลาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นตามตาราง จึงต้องเป็นภารกิจที่ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ต้องดำเนินการกำหนดกรอบระยะเวลาต่อไป

อนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณาขั้นตอนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในภาพรวม จึงมีคำอธิบายกรอบระยะเวลาการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเผยแพร่ให้แก่คู่กรณีและประชาชนได้ทราบในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและใช้ประกอบการอธิบายให้แก่ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชน ที่เข้ามาดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยจัดแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นตอนการรับคำร้อง (2) ขั้นตอนการพิจารณาคดีหลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้อง และ (3) ขั้นตอนการแจ้งคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

(1) ขั้นตอนการรับคำร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งรับหรือไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 12 วัน นับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องครบถ้วน ทั้งนี้ ระยะเวลาข้างต้นศาลรัฐธรรมนูญอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

หากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยจะมีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องทราบโดยเร็วและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป แต่หากพิจารณาแล้วมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการจัดทำเป็นคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

(2) ขั้นตอนการพิจารณาคดีหลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้อง

(2.1) กรณีที่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดระยะเวลาการพิจารณาคดีไว้

1) คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 120 วัน นับแต่วันที่ได้รับความร้อง

2) คดีเกี่ยวกับการวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการกระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 144 มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็น

3) คดีที่ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 173 มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับความร้อง

4) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 178 มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับความร้อง

5) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9) มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับความร้อง

(2.2) กรณีที่ไม่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดระยะเวลาการพิจารณาคดีไว้

คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนอกจากคดีตามข้อ 2.1 มีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง เว้นแต่เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้

(3) ขั้นตอนการแจ้งคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

3.1) กรณีคำวินิจฉัย

1) คดีที่มีคู่กรณี ศาลรัฐธรรมนูญจะนัดลงมติและอ่านคำวินิจฉัยให้คู่กรณีฟัง คู่กรณีสามารถขอคัดถ่ายคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญได้เมื่อพ้นระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในวันอ่านคำวินิจฉัย

2) คดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจะแจ้งคำวินิจฉัยให้ผู้ร้องทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญลงมติ

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษะพัฒน์

3.2) กรณีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี

ศาลรัฐธรรมนูญจะแจ้งคำสั่งให้คู่กรณีทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญลงมติ

ส่วนที่สอง กรอบระยะเวลาโดยทั่วไป ในกรณีไม่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดระยะเวลาการพิจารณาคดีไว้

คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนอกจากคดีตามส่วนแรกมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง อันเป็นกรอบระยะเวลาในภาพรวมของคดีที่ยังไม่มีการกำหนดระยะเวลาตามที่กล่าวมาแล้วในส่วนแรก

โดยเป็นไปตามความในข้อ 3 ในส่วนที่สองที่กำหนดว่า “... ให้คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง ...”

ส่วนที่สาม กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาโดยทั่วไป 1 ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง ตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่สอง

ประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 ข้อ 3 ในตอนท้าย ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า “... เว้นแต่กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้” ซึ่งเป็นการกำหนดให้สอดคล้องกับความในมาตรา 7 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ที่บัญญัติว่า “ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 6 หากไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้บันทึกเหตุแห่งความล่าช้าให้ปรากฏตลอดจนกำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้งเพื่อพิจารณาสั่งการ แล้วให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงเหตุแห่งความล่าช้า ตลอดจนกำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ การรายงานและการแจ้งให้เป็นไปตามวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนด ซึ่งต้องมีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้”

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ข้อ 4 ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ

“ข้อ 4 ให้มีระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว”

เนื่องด้วยความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดที่มี “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” และ “ประชาชน” สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือประชาชน สามารถทราบหรือตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้จัดให้มี “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (e-Tracking System) และ “หน้าเว็บเพจ” (Web Page) แสดงความคืบหน้าของคดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่ คู่กรณีและประชาชนทั่วไป อันเป็นไปตามความในข้อ 4 แห่งประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 โดยสามารถแบ่งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ออกเป็น 2 กรณี

กรณีแรก คดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 8 วรรคสอง ได้บัญญัติให้สิทธิแก่ “ประชาชน” สามารถเข้าถึงข้อมูลทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้นกำหนด ดังนั้น “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการต่อไปด้วย โดยในปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญได้จัดแสดงใน “หน้าเว็บเพจ (Web Page)” โดยแสดงความคืบหน้าของคดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ



QRCode เว็บเพจ คดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณา

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

กรณีที่สอง คดีโดยทั่ว ๆ ไป

พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 8 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้สิทธิแก่ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” สามารถเข้าถึงข้อมูลทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถทราบหรือตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมได้

ในปัจจุบัน “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในฐานะที่เป็น “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ได้จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม แต่ยังมีข้อจำกัดที่ให้บริการแก่เฉพาะ “คู่กรณี” ที่ลงทะเบียนการใช้งาน และต้องดำเนินการทางคดีอย่างต่อเนื่องเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดและยังไม่ครอบคลุมกับการให้บริการตามความวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มาตรา 8 ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมี “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (Case tracking system) เพื่อมาอำนวยความสะดวกแก่ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” สามารถติดตามผ่าน “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (e-Tracking System)



QRCode ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ (e-Tracking System)

รายละเอียดเป็นไปตามข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2566 ลงวันที่ 23 มกราคม 2566 ซึ่งในวันนี้เป็นวันที่พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มีผลบังคับใช้ และเป็นวันที่ศาลรัฐธรรมนูญออกประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 พร้อมทั้งเปิดให้บริการ “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (e-Tracking System) และ “หน้าเว็บเพจ” (Web Page) แสดงความคืบหน้าของคดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่ คู่กรณีและประชาชนทั่วไป เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในการได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของตนเองอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม อันสอดคล้องกับพันธกิจหลักของศาลรัฐธรรมนูญที่จะสร้างบรรทัดฐานในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชนดังที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเสมอมา และจะรักษาเจตนารมณ์ในการพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพของประชาชนสืบต่อไป

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุยยะพัฒน์

ข้อ 5 ผู้รักษาการตามกฎหมาย

“ข้อ 5 ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามประกาศนี้”

เนื่องด้วยความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ที่บัญญัติว่า “ให้นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลรัฐธรรมนูญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และอัยการสูงสุด รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน”

ดังนั้น เมื่อมีการออกประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 จึงได้กำหนดให้ “ประธานศาลรัฐธรรมนูญ” เป็นมีผู้รักษาการประกาศฉบับนี้

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

ส่วนที่ 2

ความเป็นมาของพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565

1. ความเป็นมาในชั้นการยกร่างของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

1.1 คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม มีหนังสือที่ นร 1101 (กปป 04)/ว 23 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2561 เชิญเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และเจ้าหน้าที่ 1 ท่าน เข้าร่วมการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในวันอังคารที่ 24 กรกฎาคม 2561 ระหว่างเวลา 08.00 – 16.00 น. ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ

1.2 เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มอบหมายให้นายอดิเทพ อวยยะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี และสิבתารวาท มนตรี แดงศรี ผู้อำนวยการกลุ่มงานนิติการ เข้าร่วมประชุมตามข้อ 1.1 (บันทึกข้อความที่ ศร 0004.4/352 ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2561)

เอกสารหัวข้อ 1.1 และ 1.2



https://drive.google.com/file/d/1kTfV734yL8QDgupO4jBf5wvRFQs0IDL1/view?usp=share_link

1.3 ข้าพเจ้า นายอดิเทพ อวยยะพัฒน์ ได้จัดทำรายงานผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น ดังนี้ การประชุมรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวได้จัดให้มีกำหนดการแบ่งออกเป็น 2 ช่วง
ช่วงแรก เป็นการอภิปรายเรื่องร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมและอนุกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

ช่วงที่สอง เป็นการประชุมกลุ่มย่อย โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ในเรื่องร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. และกลุ่ม 3 และกลุ่ม 4 เป็นเรื่องร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ทั้งนี้ ข้าพเจ้า นายอดิเทพ อวยยะพัฒน์ ได้เข้าร่วมในกลุ่มที่ 1 ในเรื่องร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ซึ่งมีพลเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ และนายศุภกิจ แย้มประสา ทำหน้าที่เป็นผู้นำการประชุมกลุ่มย่อย โดยข้าพเจ้ามีข้อเสนอต่อที่ประชุม 6 ประการดังนี้

1) ในส่วนของบทนิยามศัพท์คำว่า “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” มีการกำหนดที่ไม่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีการผสมผสานกันหลากหลาย กล่าวคือ

องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ศาล

องค์กรตุลาการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หน่วยงานทางปกครองที่เป็นส่วนราชการ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กรมพระธรรมนูญ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

องค์กรเอกชน ได้แก่ สภานายความ

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้หน่วยงานอื่นที่มีอำนาจตามกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงมีข้อเสนอให้มีการทบทวนการกำหนดลักษณะของคำว่า “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ในลักษณะที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น ให้กำหนดเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนราชการ และองค์กรเอกชน โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดในส่วนขององค์กรตุลาการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอีก เนื่องจากต้องอยู่ภายใต้องค์กรตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว

2) ในส่วนของบทนิยามศัพท์คำว่า “การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม” มีการระบุไว้ แต่เพียงการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง อาญา และปกครอง ซึ่งในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 130 (7) ได้บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนก็มีการตราเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 แล้ว ประกอบกับในร่างมาตรา 3 ได้กำหนดให้ “ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญด้วย และในร่างมาตรา 11 ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ร่วมรักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและหน้าที่ของตน

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงมีข้อเสนอให้เพิ่มโดยระบุ **กระบวนการยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญ** ในบทนิยามศัพท์ของคำว่า “การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม” ด้วย

3) ในส่วนของบทนิยามศัพท์คำว่า “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ซึ่งในบทนิยามจะมีการระบุบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำว่า “คู่กรณี” “ผู้ร้อง” “ผู้ถูกร้อง”

ดังนั้น จึงเห็นควรให้เพิ่มคำว่า “คู่กรณี” ในบทนิยามศัพท์คำว่า “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ด้วย

4) ด้วยคำว่า “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” มีการให้ความหมายที่กว้างขวาง จนอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ ได้แก่ การแจ้งผลต่าง ๆ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบตามมาตรา 6 วรรคสอง มาตรา 7 และมาตรา 8 กับบุคคลทุกคนตามบทนิยาม อาจจะเป็นภาระต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงมีข้อเสนอให้มีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในการแจ้งผลต่าง ๆ เฉพาะคู่กรณี หรือคู่ความ หรือผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างน้อย และหากว่า

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม ย่อมจะแจ้งผลไปยัง
ทนายความ ผู้รับมอบอำนาจ หรือประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องในขั้นตอนด้วยก็ได้ อันจะเป็นการลด
ภาระในการปฏิบัติตามกฎหมาย

5) ด้วยความมุ่งหมายของกฎหมายฉบับนี้มุ่งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้
โดยสะดวกและรวดเร็ว (ร่างมาตรา 7)

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงมีข้อเสนอเพื่อให้กฎหมายมีผลใช้บังคับได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงควรที่
จะมีการจัดทำแนวทางอันเป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดให้มีระบบที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึง
ข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็วด้วย เช่น การเผยแพร่ทางเว็บไซต์ตลอดจนการตีพิมพ์ประกาศในหน่วยงานใน
กระบวนการยุติธรรมนั้น เป็นต้น

6) ในมาตราการรักษาการตามกฎหมาย (มาตรา 11) เหตุใดจึงมีการระบุผู้รักษาการแค่ 6
คน ได้แก่ ตัวแทนฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกรัฐมนตรี ตัวแทนศาล ได้แก่ ประธานศาลฎีกา ประธาน
ศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ตัวแทนองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ อัยการสูงสุด ประธาน
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งพบว่า ยังขาด
ตัวแทนบางส่วนที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย แต่ไม่อยู่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย เช่น ตัวแทนจากศาล
ทหาร หรือตัวแทนจากองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่น เช่น คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงมีข้อเสนอให้เพิ่มตัวแทนจากศาลทหารหรือตัวแทนจากองค์กรอิสระตาม
รัฐธรรมนูญอื่นเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย
(บันทึกข้อความที่ ศร 0001/238 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2561)

เอกสารหัวข้อ 1.3



https://drive.google.com/file/d/1jb-tHPpB6WOGSMLeLXMA3F3ljzT_F_s1/view?usp=sharing

อนึ่ง ในภายหลัง เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2561 มีการออก “ประกาศสำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติ
ระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.”²⁰ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

²⁰ <https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/RF/RF04.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ อันเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ
มาตรา 77 วรรคสอง²¹

²¹ รัฐธรรมนูญ มาตรา 77 วรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของ
ผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น
และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกชั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผล
ใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของ
ผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป”

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

2. ความเป็นมาในชั้นการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี

2.1 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 0503/ว(ล) 37894 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2561 เรียง เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีภายในวันที่ 11 ธันวาคม 2561

2.2 ท่านเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มอบหมายให้นายอดิเทพ อวยยะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี พิจารณาเสนอความเห็นเพื่อที่กลุ่มงานนิติการจะได้จัดส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีต่อไป (บันทึกข้อความที่ ศร 0004.4/583 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2561)

เอกสารหัวข้อ 2.1 และข้อ 2.2



https://drive.google.com/file/d/1Vt9sxb8VL4LxVePBHGrR3rchj5NoXz5s/view?usp=share_link

2.3 จากที่ข้าพเจ้าได้เคยรายงานผลการเข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นรายละเอียดปรากฏตามหัวข้อ 1.3 ปรากฏว่าได้มีการปรับปรุงร่างกฎหมายตามแนวทางที่เสนอมาเกือบครบทุกประเด็น ดังนี้

2.3.1 ร่างมาตรา 3 บทนิยามศัพท์

1) คำว่า “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” ได้ดำเนินการแก้ไขถ้อยคำในลักษณะที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น ให้กำหนดเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนราชการ และองค์กรเอกชน โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดในส่วนขององค์กรตุลาการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอีก เนื่องจากต้องอยู่ภายใต้องค์กรตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว

2) คำว่า “การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม” ได้เพิ่มการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญ

3) คำว่า “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ได้เพิ่มคำว่า “คู่กรณี” เพื่อให้สอดคล้องกับคำที่ใช้ในส่วน

ของศาลรัฐธรรมนูญ

2.3.2 ร่างมาตรา 7 ด้วยความมุ่งหมายของกฎหมายฉบับนี้มุ่งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว ดังนั้น จึงได้มีการดำเนินการให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

ทั้งนี้ ในส่วนที่เสนอความเห็นและไม่ได้รับการปรับแก้เช่นนั้น เป็นกรณีที่ไม่ีผลกระทบต่อการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ได้แก่

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

1) กรณีของบทนิยามศัพท์คำว่า “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” มีการให้ความหมายที่กว้างขวาง จนอาจมี ปัญหาในทางปฏิบัติ ได้แก่ การแจ้งผลต่าง ๆ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบตามมาตรา 6 วรรคสอง มาตรา 7 และมาตรา 8 กับบุคคลทุกคนตามบทนิยาม อาจจะเป็นภาระต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

2) ในมาตรารักษาการตามกฎหมาย (มาตรา 11) เหตุใดจึงมีการระบุผู้รักษาการแค่ 6 คน ได้แก่ ตัวแทนฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกรัฐมนตรี ตัวแทนศาล ได้แก่ ประธานศาลฎีกา ประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ตัวแทนองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ อัยการสูงสุด ประธาน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งพบว่า ยังขาด ตัวแทนบางส่วนที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย แต่ไม่อยู่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย เช่น ตัวแทนจาก ศาลทหาร หรือตัวแทนจากองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่น เช่น คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

2.4 เนื่องด้วยร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ที่ ทางสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อ ประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เป็นร่างกฎหมายที่มีหลักการที่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 257 ประกอบมาตรา 258 ง (1) อันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้สามารถคาดการณ์และ ตรวจสอบได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะพิจารณาเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด อันยังประโยชน์ให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น **จึงควรให้ความเห็นชอบใน หลักการ**

2.5 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2561 ท่านเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบและให้นำ กราบเรียนท่านประธานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อโปรดทราบด้วย

เอกสารหัวข้อ 2.3 ข้อ 2.4 และข้อ 2.5



<https://drive.google.com/file/d/1sALLgq0Hksc5zORDS8eUpXpG3dXO-558/view?usp=sharing>

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

2.6 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2561 ท่านประธานศาลรัฐธรรมนูญ (นายนุรักษ์ มาประณีต)
รับทราบ ตามข้อ 2.5

เอกสารหัวข้อ 2.6



https://drive.google.com/file/d/1oO9s_NjGCTe7T2VRT7RLOGd76_7qCTJU/view?usp=share_link

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

3. ความเป็นมาในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11)

3.1 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 0902/ป 68 ลงวันที่ 23 มกราคม 2562 เรื่อง ขอเชิญผู้แทนไปร่วมชี้แจงรายละเอียด ความว่า ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2561 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กำหนดให้มีการประชุม คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) เพื่อตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2562 เวลา 13.30 นาฬิกา ณ ห้องประชุม สมภพ โทตระกิตย์ ชั้น 4 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

3.2 ในการประชุมตามข้อ 2.1 ประกอบด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) มีรายชื่อ ดังนี้

1) นายคณิต ณ นคร	ประธานกรรมการ
2) นายเกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์	รองประธานกรรมการ
3) นายเรวัต ฉ่ำเฉลิม	กรรมการ
4) นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ	กรรมการ
5) นายไพโรจน์ วายภาพ	กรรมการ
6) นายพรเพชร วิชิตชลชัย	กรรมการ
7) นายวีระพล ตั้งสุวรรณ	กรรมการ
8) พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	กรรมการ
9) นายประทีป เฉลิมภัทรกุล	กรรมการ
10) นายวรรณชัย บุญบำรุง	กรรมการ

ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงาน ป.ป.ช. กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ

3.3 คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) ได้ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้อธิบายหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.

นอกจากนั้น ก็ได้ให้โอกาสหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความเห็นประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว ซึ่งสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงาน ป.ป.ช. กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และมีข้อสังเกตตามที่ได้เคยเสนอไว้ต่อคณะรัฐมนตรี

3.4 ข้าพเจ้า นายอดิเทพ อวยยะพัฒน์ ได้นำเสนอต่อที่ประชุม ว่าในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญว่ามีกรอบระยะเวลาในการรับคำร้อง และการพิจารณาพิพากษาคดี และการดำเนินการภายหลังมีคำวินิจฉัย ตามในร่างมาตรา 5 แห่งร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. 2555 มีรายละเอียด ดังนี้

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้แก่

- มาตรา 144 กรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ การทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็น

- มาตรา 173 กรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับเรื่อง

- มาตรา 178 กรณีการวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ

- มาตรา 256 กรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ

2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

เช่น

- มาตรา 45 กรณีที่บุคคลหรือชุมชนซึ่งได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

- มาตรา 49 การรับคำร้องบัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญต้องส่งเรื่องที่มีผู้ยื่นคำร้องต่อคณะตุลาการภายใน 2 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง และให้คณะตุลาการมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 5 วัน นับแต่วันที่รับเรื่อง ทั้งนี้ หากคณะตุลาการมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้เสนอศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 5 วัน นับแต่วันที่รับเรื่อง

3) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. 2555

- ข้อ 13 แบ่งแยกความเร่งด่วนของคำร้องออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ก) ด่วน เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่กำหนด และ ข) ปกติ เป็นคำร้องที่ไม่ใช่กรณีตาม ก)

นอกจากนั้น ข้าพเจ้าได้มีข้อเสนอต่อที่ประชุมเพิ่มเติมในกรณีบทนิยามศัพท์คำว่า “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” มีการให้ความหมายที่กว้างขวาง จนอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ ได้แก่ การแจ้งผลต่าง ๆ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบตามมาตรา 6 วรรคสอง มาตรา 7 และมาตรา 8 กับบุคคลทุกคนตามบทนิยาม อาจจะเป็นภาระต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงมีข้อเสนอให้มีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในการแจ้งผลต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1) **ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง** โดยเฉพาะคู่กรณี หรือคู่ความ หรือผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่ได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ย่อมจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการแจ้งผลต่าง ๆ ตามมาตรา 6 วรรคสอง มาตรา 7 และมาตรา 8

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ นอกจาก 1) หากว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม ย่อมจะแจ้งผลไปยังทนายความ ผู้รับมอบอำนาจ หรือประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องในขั้นตอนด้วยหรือไม่ก็ได้

การแบ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องออกเป็น 2 กรณีข้างต้น ย่อมจะเป็นการลดภาระในการปฏิบัติตามร่างกฎหมายฉบับนี้ โดยเฉพาะในการแจ้งผลต่าง ๆ ตามมาตรา 6 วรรคสอง มาตรา 7 และมาตรา 8

3.5 ในตอนท้ายของการประชุม คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) พิจารณาแล้วมีความเห็นในเบื้องต้นว่า ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. เป็นกฎหมายที่น่าจะมีผลต่อกระบวนการยุติธรรมของศาลยุติธรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะในคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งการชี้แจงให้แคบเช่นนี้ก็เพื่อมิให้กฎหมายต้องไปบังคับกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยไม่จำเป็น และย่อมอาจจะเป็นการกระทบต่อความเป็นอิสระในการอำนาจความยุติธรรมของหน่วยงานนั้น ๆ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) จึงมีความเห็นในเบื้องต้นว่า ในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญย่อมน่าจะอยู่ภายใต้บังคับของร่างกฎหมายฉบับนี้ ดังนั้น ในการประชุมคราวต่อไป (วันจันทร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ 2562 เวลา 13.30 นาฬิกา) จึงไม่ได้เชิญทางผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการประชุมในคราวต่อไปด้วย

3.6 เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2561 ท่านเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รับทราบ

เอกสารหัวข้อ 3.1 ถึง 3.6



https://drive.google.com/file/d/1D5boQ0RK5SHAeU6KmgTg9c_LH2JDR9/view?usp=share_link

แต่อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) ก็ยังคงมีการกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในบังคับของร่างกฎหมายดังกล่าวต่อไป

3.7 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 0902/25 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
 ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
 จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอให้แจ้งยืนยันความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ผ่านการตรวจพิจารณาแล้ว เพื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้ดำเนินการต่อไป

ต่อมาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศร 0001/194 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563 แจ้งเห็นชอบในหลักการตามร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.

เอกสารหัวข้อ 3.7



https://drive.google.com/file/d/1T33HhNuN2rhQ04z_DOleCLFM6mF0FDS6/view?usp=sharing

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 0902/25 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.



https://drive.google.com/file/d/1vt_6u4sAELWrRKM-DVEdck3OkHdv8gJj/view?usp=sharing

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศร 0001/194 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563 แจ้งเห็นชอบในหลักการตามร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

4. ความเป็นมาในชั้นการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีภายหลังผ่านการพิจารณาคณะกรรมการ กฤษฎีกา (คณะที่ 11)

4.1 คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมมีหนังสือ ที่ นร 1112 (กปป 04)/ว 15 ลง
วันที่ 23 กรกฎาคม 2563 ขอให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแจ้งยืนยันความเห็นหรือจัดส่งข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
ให้กับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการ
ดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ภายในวันที่ 7 สิงหาคม 2563

เอกสารหัวข้อ 4.1



https://drive.google.com/file/d/1kLD_4pph4tacWKqss490M4GYZH8OVx6o/view?usp=share_link

ต่อมาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศร 0001/712 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2563
แจ้งเห็นชอบในหลักการตามร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.
....

เอกสารหัวข้อ 4.1 (ต่อ)



https://drive.google.com/file/d/1xdo5UZJa_WOhEE9kMXMxwJLhnxekxZgz/view?usp=sharing

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
 ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
 จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

4.2 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0503/ว(ล) 39483 ลงวันที่ 7 ธันวาคม 2563
 ขอให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
 เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.
 ซึ่งเสนอโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายในวันที่ 21 ธันวาคม 2563



https://drive.google.com/file/d/1MepO9UEKzMOqAYXXNwV82NBx0GOnx8XC/view?usp=share_link

ต่อมาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศร 0001/712 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2563
 แจ้งเห็นชอบในหลักการตามร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.



<https://drive.google.com/file/d/1SYaA3zN3eXBMnhAp4JgkAI91fhmD41ly/view?usp=sharing>

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

4.3 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ นร 0503/3843 ลงวันที่ 28 มกราคม 2564 แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2564 ลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ และส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนเสนอรัฐสภาต่อไป โดยให้แจ้งประธานรัฐสภาทราบด้วยว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ปฏิบัติตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0503/ 3843 ลงวันที่ 28 มกราคม 2564

เอกสารหัวข้อ 4.3



https://drive.google.com/file/d/1bUeiM7t0xMcvtr5Pr6URxTQ3CahrJm/view?usp=share_link

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

5. การเตรียมการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.

5.1 คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 1112 (กปป04)/ว7 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2564 แจ้งมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2564 มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. และได้จัดส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนเสนอรัฐสภา โดยให้แจ้งประธานรัฐสภาทราบด้วยว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูป ของรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรสอบถามความคืบหน้าของหน่วยงานในการเตรียมการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และขอความอนุเคราะห์หมอบหมายผู้แทนของหน่วยงานเป็นผู้ประสานงานกับฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยขอให้แจ้งข้อมูลภายในวันที่ 19 มีนาคม 2564

เอกสารหัวข้อ 5.1



https://drive.google.com/file/d/1d5tkli-oXbPLfXw3KaddwYvZ6lYxyDVN/view?usp=share_link

5.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศร 0001/268 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2564 แจ้งความคืบหน้าในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ดังนี้

(1) กำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

ด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการยื่นคำร้องและเงื่อนไขในการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 วรรคสอง บัญญัติว่า “การพิจารณาของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดของศาล” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 28 บัญญัติว่า “... แต่ข้อกำหนดของศาลดังกล่าวต้องไม่สร้างชั้นตอนหรือก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น” ซึ่งมีหลักการที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

หากพิจารณาในกระบวนการพิจารณาคดี ยังพบว่า รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาคดีไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ กรอบเวลาในการพิจารณารับคำร้อง กรอบเวลาในการพิจารณาคดีบางประเภท และกรอบระยะเวลาในการประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษาและเผยแพร่ความเห็นส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1.1) กรอบเวลาในการพิจารณารับคำร้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 ได้กำหนดกรอบการพิจารณารับคำร้องไว้ในทุกประเภทคดี ดังนี้

1) ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการ

เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลส่งเรื่องให้คณะตุลาการภายใน 2 วัน นับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้องตามข้อกำหนดของศาล และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

ในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้เสนอศาลพิจารณาภายในกำหนดเวลา 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 5 วัน นับแต่วันที่รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยกับความเห็นนั้น ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วย ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล

2) ในกรณีที่ไม่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการ

ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลได้รับคำร้อง

(1.2) กรอบเวลาในการพิจารณาคดีบางประเภท

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาคดีบางประเภทไว้ดังนี้

1) คดีที่วินิจฉัยกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับตั้งแต่วันที่รับคำร้อง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 วรรคสาม)

2) คดีที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว (รัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคสาม)

3) คดีที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับเรื่อง (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

4) คดีที่วินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 178)

5) คดีที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9))

นอกจากนั้น ตามระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2563 ข้อ 8 ก็ได้กำหนดให้มีการแยกประเภทคำร้องให้แยกตามความเร่งด่วน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ด่วนที่สุด เป็นคำร้องที่รัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด
- 2) ด่วน เป็นคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นสมควรกำหนด
- 3) ปกติ เป็นคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยที่ไม่ใช่ตาม (1) และ (2)

(1.3) กรอบระยะเวลาในการประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษาและเผยแพร่ความเห็นส่วนตนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคดีใดแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75 ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 41 ยังได้กำหนดกรอบระยะเวลาให้ต้องประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษาและเผยแพร่ความเห็นส่วนตนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิคำวินิจฉัย

(2) การเตรียมการระบบสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนจะสามารถเข้าถึงความคืบหน้าของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

ในปัจจุบันข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 17 ได้กำหนดช่องทางในการยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้ 3 ช่องทาง ดังนี้

- 1) ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน
- 2) ส่งทางไปรษณีย์
- 3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเงื่อนไข ประเภท รูปแบบ และขนาดของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์โดยสามารถศึกษารายละเอียดได้ทาง www.constitutionalcourt.or.th หัวข้อ “ยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)” และผู้ยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดในช่องทางนี้ ย่อมมีหน้าที่ติดตามความคืบหน้าหรือผลของคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องหรือเอกสารที่ได้ยื่นไว้ซึ่งสำนักงาน

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อูยยะพัฒน์

ศาลรัฐธรรมนูญจะแจ้งผ่านทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ลงทะเบียนทางไปรษณีย์
อิเล็กทรอนิกส์ หรือช่องทางอื่นตามที่ได้แจ้งไว้ในคำร้องหรือเอกสารอื่นใด

นอกจากนี้ ประชาชนสามารถขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมายได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

1) ติดต่อด้วยตนเอง ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิม
พระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

2) ติดต่อทางโทรศัพท์ หมายเลข 0 2142 5074 และหมายเลข 0 2142 5075 หรือ
สายด่วน (Call center) 1201 ในวันและเวลาราชการ

3) ติดต่อทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ (www.constitutionalcourt.or.th)
ภายใต้ชื่อ “ปรัษาคดีรัฐธรรมนูญ” หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) office@constitutionalcourt.or.th

ดังนั้น ประชาชนจึงสามารถสอบถามความคืบหน้าของการดำเนินงานในกระบวนการ
ยุติธรรมหรือขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมายตามช่องทางที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

(3) การมอบหมายผู้ประสานงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมอบหมายให้นายอดิเทพ อูยยะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี
(โทรศัพท์หมายเลข 081 921 6534 หรือโทรศัพท์หมายเลข 0 2141 7651 เป็นผู้ประสานงาน
กับฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

เอกสารหัวข้อ 5.2



https://drive.google.com/file/d/1RuLEqCZ1lyTu2rlvya0yM7rXFjOm_rPT/view?usp=sharing

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อูยะพัฒน์

5.3 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งที่ 13/2564 เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการเพื่อเตรียมการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมพ.ศ. ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2564

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2564 ลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ และส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนเสนอรัฐสภาต่อไป โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหลักการให้มีกฎหมายว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม และมีเหตุผลว่าโดยที่มาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยมีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า สมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมขึ้น เพื่อให้มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะพิจารณาเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด รวมทั้งตรวจสอบความคืบหน้าได้ อันจะยังประโยชน์ให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยสะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้ ร่างกฎหมายดังกล่าวมีประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมอยู่ด้วย

เพื่อให้การดำเนินเพื่อเตรียมการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของร่างกฎหมายดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญจึงแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการโดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

5.3.1 องค์ประกอบ

ที่ปรึกษา

- | | |
|-------------------------------|----------------------|
| (1) นายจirinิติ หะวานนท์ | ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ |
| (2) นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ | ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ |

คณะกรรมการ

- | | |
|---------------------------------------|---------------------|
| (1) เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ | ประธานกรรมการ |
| (2) รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ | รองประธานกรรมการ |
| (3) นายมนตรี กนกวารี | กรรมการ |
| (4) ว่าที่เรือตรี ดิเรก สุขสว่าง | กรรมการ |
| (5) ผู้อำนวยการสำนักคดี 1 | กรรมการ |
| (6) ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการคดี | กรรมการ |
| (7) ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีดิจิทัล | กรรมการ |
| (8) นายอดิเทพ อูยะพัฒน์ | กรรมการและเลขานุการ |

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อูยะพัฒน์

(9) นางสาวชิตชนก เทพสุนทร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(10) นายศรสวัสดิ์ มลสุวรรณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(11) นายจักรกฤษณ์ อุตโม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(12) นายสกุลพงษ์ ตรีสมพงษ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

5.3.2 อำนาจหน้าที่

- (1) ศึกษาแนวทางการดำเนินการเพื่อเตรียมการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.
- (2) แต่งตั้งคณะทำงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
- (3) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

เอกสารหัวข้อ 5.3



https://drive.google.com/file/d/1U8LU27OaYbhAY8mhK7ALh29fgbOhIO2j/view?usp=share_link

(ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งที่ 13/2564

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการเพื่อเตรียมการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมพ.ศ. ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2564)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุยยะพัฒน์

6. การดำเนินการในชั้นรัฐสภา

6.1 ในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 5 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565 ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

6.1.1 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือแจ้งกำหนดการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. (วาระที่สอง) เป็นครั้งแรกในวันศุกร์ที่ 18 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุมกรมการ CB 410 ชั้น 4 อาคารรัฐสภา ทั้งนี้ ท่านเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมอบหมายให้นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี และนายจักรกฤษณ์ อุตโม นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ ไปร่วมชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมดังกล่าว และได้รายงานผลการประชุมต่อท่านเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เอกสารหัวข้อ 6.1.1



https://drive.google.com/file/d/1kXe0wGCELFWUuj59BN5Zyc9rjVc1gCLa/view?usp=share_link
(หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0503/ว(ล)4431 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565)



https://drive.google.com/file/d/1oprtmHYNck90hFrrBujSbS2jmEKQydnt/view?usp=share_link
(บันทึกข้อความ ที่ ศร 0005/ว013 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565 เรื่อง รายงานผลการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ครั้งที่ 1)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

6.1.2 ประธานคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลา
ในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. มีหนังสือถึงเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เพื่อขอเชิญท่านหรือผู้แทนเข้าประชุมในวันอังคารที่ 8 มีนาคม 2565 เวลา 09.30 น. ณ ห้องประชุม
กรรมการสิทธิการ CA 308 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา เพื่อเข้าร่วมชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการสิทธิการ
ในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในชั้นตอนต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญ และแสดง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดเตรียมเอกสารประกอบ
การพิจารณา จำนวน 40 ชุด (ถ้ามี)

เอกสารหัวข้อ 6.1.2



https://drive.google.com/file/d/1E2FcbleezwN_Uzzg03GyBhslTMejjixq/view?usp=share_link

6.1.3 ท่านเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมอบหมายให้นายอดิเทพ อวยยะพัฒน์
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี เข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงต่อคณะกรรมการสิทธิการตามข้อ 6.1.2 และเห็นชอบให้ใช้เอกสารที่
แสดงกรอบเวลาในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
บริหารจัดการงานคดี พ.ศ. 2463 และแนวทางการปฏิบัติงานด้านคดี เพื่อประกอบการชี้แจงต่อที่ประชุม
คณะกรรมการสิทธิการด้วย

ผลการประชุมคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลา
ในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ครั้งที่ 3 ในวันอังคารที่ 8 มีนาคม 2565 เวลา
09.30 น. ณ ห้องประชุมกรรมการสิทธิการ CA 308 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา มีรายละเอียดปรากฏตามสรุปผล
การประชุมฯ และบันทึกการประชุมฯ โดยสรุปดังนี้

1) ในวันที่ที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาการกำหนดระยะเวลา
ดำเนินงานในชั้นตอนต่าง ๆ ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย สำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง กรมพระธรรมนูญ กรมการสารวัตร
ทหารบก สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2) ในส่วนของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงดังนี้

2.1) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

2.2) กรอบเวลาในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. 2463 และแนวทางการปฏิบัติงานด้านคดี

2.3) ด้วยในสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ณ วันที่ 8 มีนาคม 2565 มีคดีค้างการพิจารณาอยู่เพียง 17 คดี ทั้งนี้ เป็นคำร้องที่รับไว้พิจารณาในปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565

2.4) ในปัจจุบัน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหน่วยงานหลักภายในที่ทำหน้าที่เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการตามร่างกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ สำนักบริหารจัดการคดี เช่น การประสานงานให้คำปรึกษา คำแนะนำ และจัดหาข้อมูลข่าวสารด้านคดีแก่ส่วนราชการอื่นหรือบุคคลภายนอก ประสานงานธุรการทั่วไประหว่างส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการต่าง ๆ ในด้านคดี หรือรวบรวม จัดทำ และรายงานสถิติคดีเกี่ยวกับการรับสำนวนคดีของสำนักคดี กลุ่มงานคดี และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ตลอดจนรวบรวม จัดทำทะเบียนสารบบคดี และรายงานสถิติคดีในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ สถิติ คำวินิจฉัยหรือคำสั่งในแต่ละปี ประเภทคดี ผู้ยื่นคำร้อง ระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล เป็นต้น

2.5) ในปัจจุบัน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-filing) การบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-service) เพื่อติดตามผลของคำร้องหรือหนังสือหรือเอกสารอื่นใดที่ยื่นไว้ในระบบ ตลอดจนระบบการปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญผ่านเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ และทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

2.6) เพื่อให้มีหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสอดคล้องกับการดำเนินคดีบางประเภทของศาลรัฐธรรมนูญ เช่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 อาจพิจารณากำหนดให้ “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมด้วย

นอกจากนั้น ในการชี้แจงในครั้งนี้ ได้นำหนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญจำนวน 40 เล่ม เผยแพร่ต่อคณะกรรมการวิสามัญด้วย

เอกสารหัวข้อ 6.1.3



https://drive.google.com/file/d/1ac-Dj7tNlt4i1f9tWl0Yz1Q8JgO3Q6aN/view?usp=share_link

(บันทึกข้อความ ที่ ศร 0005/ว104 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2565 บันทึกข้อความที่ท่านเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้ใช้เอกสารประกอบการประชุม)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
 และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
 ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
 จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์



https://drive.google.com/file/d/164XaBdXD9tBWbG7logPDAPO25VjptwdS/view?usp=share_link

(สรุปผลการประชุมคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการ
 ยุติธรรม พ.ศ. ครั้งที่ 3 ในวันอังคารที่ 8 มีนาคม 2565)



https://drive.google.com/file/d/1NEGLHOGQroCemdjtTF77GL3uGBfodSjM/view?usp=share_link

บันทึกการประชุมคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการ
 ยุติธรรม พ.ศ. ครั้งที่ 3 ในวันอังคารที่ 8 มีนาคม 2565



https://drive.google.com/file/d/1lrkOkBtViYsyTBpj8vJrnzoNcJHQxW7F/view?usp=share_link

(บันทึกข้อความ ที่ ศร 0005/111 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2565 บันทึกข้อความรายงานผลการประชุมเพื่อชี้แจง
 คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.
 ครั้งที่ 3 ในวันอังคารที่ 8 มีนาคม 2565)

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อูยยะพัฒน์

6.2 ในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 12 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ 3 สิงหาคม 2565 และครั้งที่ 13 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ 10 สิงหาคม 2565 ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ของรัฐสภา

เอกสารหัวข้อ 6.2



https://drive.google.com/file/d/1IHp8N1l7ciN1wFOmOY-o7MvgakDEuZyd/view?usp=share_link

รายงานของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. รัฐสภา

6.3 สำนักเลขาธิการรัฐสภาได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สผ 0014/8974 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2565 ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อแจ้งยืนยันมติของรัฐสภาและเพื่อให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 81 ต่อไป

6.4 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร 0503/ว(ล) 20804 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2565 ถึงสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อทราบตามข้อ 6.1 ถึง 6.3

เอกสารหัวข้อ 6.3 ถึงหัวข้อ 6.4



คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

https://drive.google.com/file/d/1D5AiCFjKLWRCSTeWMyT3PcE8W5l4s17C/view?usp=share_link

6.5 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 1105/ว 5439 ลงวันที่ 13 กันยายน 2565 ถึงสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อโปรดพิจารณาแจ้งผลการพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมเกี่ยวกับข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ของรัฐสภา

เอกสารหัวข้อ 6.5



https://drive.google.com/file/d/1VteOTF25jcSxw_DKwL00PoZmTVMBdVHU/view?usp=share_link

6.6 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศร 0001/1082 ลงวันที่ 20 กันยายน 2565 ถึงสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตอบเกี่ยวกับข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ของรัฐสภา ดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. เป็นกฎหมายที่ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) ซึ่งบัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทุกชั้นตอนให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะพิจารณาเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด รวมทั้งตรวจสอบความคืบหน้าได้โดยผ่านช่องทางที่หลากหลาย แต่ทั้งนี้จะกำหนดระยะเวลาดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมหรือการดำเนินงานโดยสุจริตของบุคคลใดไม่ได้ไม่ว่าทางใด โดยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมขึ้น อันจะยังประโยชน์ให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยสะดวกและรวดเร็ว

ในส่วนข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ของรัฐสภา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นด้วยในหลักการ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. แล้ว

เอกสารหัวข้อ 6.6



คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

https://drive.google.com/file/d/1f-g8xYIOFBD7lp-dGbOHjXgKGZbPBWgz/view?usp=share_link

6.6 พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงได้กำหนดให้การมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 90 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป อันเป็นไปตามมาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ในกรณีนี้ พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565 ก็ย่อมจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2565 เป็นวันแรกหรือวันที่หนึ่ง จนครบ 90 วัน ซึ่งจะครบ 90 วัน ในวันที่ 22 มกราคม 2566 ดังนั้น จึงเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 เป็นต้นไป

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ส่วนที่ 2

ความเป็นมาของประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน ในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566

1. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2565 ในการพิจารณาของที่ปรึกษาและคณะกรรมการ เพื่อเตรียมการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมพ.ศ. ตามคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2564 เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการเพื่อเตรียมการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมพ.ศ. ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 อันเป็นการประชุมครั้งที่ 1/2565 มีมติให้นำร่างประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. และแนวทางการจัดให้มีระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ (Case Tracking System) ให้แก่คู่กรณีและประชาชน นำกราบเรียนประธานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (เชิงบริหาร) ต่อไป

2. เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2566 ประธานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้นำร่างประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. และแนวทางการจัดให้มีระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ (Case Tracking System) ให้แก่คู่กรณีและประชาชน เสนอต่อที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (เชิงบริหาร) ในวันที่ 11 มกราคม 2566

3. เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2566 ที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (เชิงบริหาร) ครั้งที่ 2/2566 เห็นชอบร่างประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. โดยมีการปรับปรุงถ้อยคำเล็กน้อย ทั้งนี้ ให้ประกาศศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 เป็นต้นไป

นอกจากนั้น ที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (เชิงบริหาร) ได้เห็นชอบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ “ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ” (e-Tracking System) และ “หน้าเว็บเพจ” (Web Page) แสดงความคืบหน้าของคดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่ คู่กรณีและประชาชนทั่วไป เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในการได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของตนเองอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม

คำอธิบายพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
ปรับปรุง ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568
จัดทำโดยนายอดิเทพ อุษยะพัฒน์

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565
(โปรดดูตามลิงก์ที่แนบมาพร้อมนี้)

(<https://ratchakitcha.soc.go.th/pdfdownload/?id=139A066N0000000000100>)



ประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566
(โปรดดูตามลิงก์ที่แนบมาพร้อมนี้)

(https://drive.google.com/file/d/1-ositR-b6UG6t4bk4CvoDgdNi3gL4w3q/view?usp=share_link)

